

Strategia Rozwoju Gminy Barczewo

na lata 2015-2025

Spis treści

1. Diagnoza sytuacji.....	4
1.1. Przestrzeń i środowisko	4
1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju	4
1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	6
1.1.3. Opis zasobów naturalnych	7
1.1.4. Opis zasobów kulturowych	9
1.2. Sfera społeczna	15
1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności).....	15
1.2.3. Rynek pracy (liczba i struktura pracujących, poziom bezrobocia, źródła utrzymania, dochody gospodarstw domowych)	16
1.2.4. Turystyka	19
1.3. Rolnictwo	24
1.4. Sfera gospodarcza	28
1.5. Infrastruktura techniczna	32
1.5.1. Komunikacyjna	32
1.5.2. Ochrony środowiska: wodno-kanalizacyjna, gospodarki odpadami, gazowa, elektryczna i ciepła (w tym stan infrastruktury i liczba osób z niej korzystających)	35
1.5.4. Energetyczna	37
1.5.5. Gazowa.....	38
1.6. Infrastruktura społeczna	39
1.6.1 Edukacyjna	39
1.6.4. Ochrony zdrowia i opieki społecznej.....	40
1.6.5 Możliwości budżetowe Gminy Barczewo (przychody, struktura wydatków).....	41
1.6.7 Kapitał społeczny (liczba organizacji pozarządowych, aktywność mieszkańców)	48
2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego	51
3. Analiza SWOT	63
4. Wizja rozwoju Gminy Barczewo	66
5. Cel główny	68
6. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)	69
7. Cele operacyjne.....	71
8.1. Kierunki działań w celach operacyjnych.....	73
9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami	87
9.1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	87
9.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	88
9.3. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025.....	89
10. System wdrażania i monitorowania	93
10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	93
10.2. Ocena Strategii.....	94
10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	94
10.4. Zmiany w Strategii.....	95
11. Źródła finansowania	96
12. Opis konsultacji społecznych.....	97

Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025

13. Załączniki.....	98
13.1. Wskaźniki realizacji strategii	98

1. Diagnoza sytuacji

1.1. Przestrzeń i środowisko

1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju

Gmina Barczewo położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, we wschodniej części powiatu olsztyńskiego i jest jedną z 12 gmin należących do tego powiatu. Bezpośrednio sąsiaduje z miastem Olsztyn (16 km od Olsztyna). Gmina Barczewo graniczy z gminami: Olsztyn, Biskupiec, Dywity, Dźwierzuty, Jeziorany i Purda. Miasto i gmina zajmuje powierzchnię 31 985 ha, z czego 11 199 ha stanowią lasy oraz 1 513 ha to jeziora i rzeki. Przez gminę przebiega droga Nr 16, łącząca cały obszar północny Polski z granicą wschodnią Polski i z Białorusią.

Układ komunikacyjny Gminy Barczewo tworzą:

- droga krajowa Nr 16
- droga wojewódzka
- drogi powiatowe
- drogi gminne.

Położenie geograficzno-przestrzenne gminy i miasta Barczewo cechuje:

- bliskie sąsiedztwo ze stolicą województwa – miastem Olsztyn
- bliskość dużych miast: Olsztyna
- korzystne powiązanie Gminy z drogą krajową nr 16.
- Odległość w linii prostej do Olsztyna wynosi 14 km, Gdańska 145 km, Warszawy 179 km.

Rysunek. Lokalizacja Gminy Barczewo (mapa Polski z podziałem na województwa)

Źródło: www.wikipedia.pl

Rysunek. Lokalizacja Powiatu Olsztyńskiego

Źródło: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*

Rysunek. Lokalizacja Gminy Barczewo w powiecie olsztyńskim

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Gmina Barczewo jest gminą miejsko-wiejską o łącznej powierzchni 319,85 km², co stanowi łącznie 11,26% powierzchni powiatu olsztyńskiego. Sieć osadnicza składa się z 32 sołectw, w skład których wchodzi 54 miejscowości.

Tabela. Podział administracyjny, sieć osadnicza

	Jednostka miary	2013
Sołectwa		
Ogółem	-	32
Miejscowości		
stan w dniu 01.01		
miejscowości podstawowe (łącznie z miastami)	-	54
miejscowości podstawowe ogółem	-	53
miejscowości podstawowe – wsie	-	32
miejscowości podstawowe - pozostałe	-	21
części integralne ogółem	-	3
części integralne - część wsi, kolonii, osady	-	3
miejscowości statystyczne wiejskie	-	30
POWIERZCHNIA GEODEZYJNA KRAJU (DANE GUGIK)		
Powierzchnia		
ogółem w ha	ha	32001
ogółem w km ²	km ²	320

Źródło. Bank Danych Lokalnych

1.1.3. Opis zasobów naturalnych

Barczewo to pierwsze z miast leżących na trasie wiodącej z Olsztyna w kierunku Wielkich Jezior Mazurskich. Otoczone jest pięknymi lasami, jeziorami i rzekami.

Miejscowości gminy takie jak: Zalesie, Dadaj, Mokiny, Tumiany, Kromerowo, Bogdany, Kierzbuń, Wójtowo i Kierzęliny – znane są ze specyficznej atmosfery, charakterystycznej dla warmińskich wsi.

W leśnictwie Leszno znajduje się rzadki rezerwat cisów, a wśród nich – wielki, stary pamiątkowy dąb. Jeszcze okazalsze dęby rosną w Marunach i Lamkówku. W Nikielkowie, Szynowie i Dadaju zachowały się drzewostany parków przydworskich. W lasach można spotkać niemal wszystkie dzikie zwierzęta, charakterystyczne dla regionu, w Europie praktycznie już egzotyczne: czarnego bociana, orła bielika, rysia, bobra, borsuka

Ziemia barczewska zaliczana jest do strefy nieskażonej ekologicznie. Obszar gminy Barczewo położony jest w dorzeczu Pregoty. Na terenie gminy znajduje się wiele jezior, których zliczono ponad 20. W większości są to jeziora niewielkie, jedynie kilka przekracza powierzchnię 100 ha. Jeziorność obszaru gminy wynosi trochę ponad 5% (5,35%)

Tabela. Zestawienie największych jezior

LP.	NAZWA JEZIORA	POWIERZCHNIA JEZIORA [ha]
1	Wadąg	494,5
2	Pisz (Pisa)	208,6
3	Dobrąg	108
4	Tumiańskie	121
5	Umląg	125
6	Kierzlińskie	95
7	Orzyc	67

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Gmina sąsiaduje z jeziorem Dadaj (1013,33 ha), którego nadbrzeże od strony gminy Barczewo jest bardzo intensywnie eksploatowane turystycznie.

Rzeki na terenie gminy, bardzo często łączą ze sobą jeziora, doprowadzając i odprowadzając z nich wodę. Główną rzeką przepływającą przez obszar gminy jest Pisa Warmińska o łącznej długości 68 km.. Drugim ciekim co do wielkości, jest lewobrzeżny dopływ Pisy Warmińskiej, rzeka Kiermas o długości około 47 km. Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają liczne niewielkie bezimienne ciekii bardzo często prowadzące wody okresowo oraz sztuczne rowy.

Na terenie gminy Barczewo znajduje się obszar jednego z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce (GZWP nr 213-Olsztyn), wymagający szczególnej ochrony.

Świat roślin na terenie gminy jest bardzo urozmaicony, można obserwować bogactwo gatunków północnych, wygasanie zasięgów licznych gatunków roślin środkowo- i zachodnioeuropejskich.

Dużą powierzchnię gminy zajmują lasy. Zwarte kompleksy leśne występują w środkowej, północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy. Duży kompleks występuje również w zachodniej części gminy. Pozostałe lasy cechuje znaczne rozproszenie stosunkowo niedużych powierzchni leśnych.

Na terenie gminy występuje łącznie kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej.

Na terenie gminy Barczewo na mocy Rozporządzenia Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zostały utworzone następujące obszary chronionego krajobrazu:

1. „**Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny**” o powierzchni 15.307,8 ha, położony również w gminach Świątki, Dobre Miasto, miasto Dobre Miasto, Dywity, Jonkowo, Gierzwałd i miasto Olsztyn.
2. „**Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego**” o powierzchni 40.997,4 ha, położony również w gminach Pasym, Dźwierzuty, Szczytno, Purda, Biskupiec.

Kolejną formą prawnej ochrony przyrody są pomniki przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej bądź nieożywionej, odznaczające się indywidualnymi cechami, o wartości szczególnej z różnych względów.

Na terenie gminy Barczewo ustanowiono dotychczas 10 pomników przyrody:

1. dąb szypułkowy *Quercus robur* N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 104 (1969), 50m S od pomnika Nr 383 Nr 346/68 20.11.1968 r.
2. cis pospolity *Taxus baccata*-17 szt.+ ok. 500 podrostów N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 84, 85, 89, 104,105,113,116(1969) Nr 355/70 26.10.1970 r.
3. dąb szypułkowy *Quercus robur* N-ctwo Wipsowo, L-ctwo Leszno oddz. 104h, 50mN od dębu- nr 346RGŻL-op-383/84 11.06.1984 r.
4. cis pospolity *Taxus baccata*- 2 szt. dąb szypułkowy *Quercus robur*- 2 szt. m. Ramsowo, przy drodze polnej RGŻL-op-384/84 11.06.1984 r.

5. Stanowisko pióropusznika strusiego- ok. 2000 szt. wzdłuż rz. Orzechówki w km 2+200 Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 12 poz. 236 z 31.12.1986r.
6. dąb szypułkowy Quercus robur Park podworski w folwarku Maruny Zarz. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
7. stanowisko pełnika europejskiego (kilkaset szt.) 2,25 ha łąki śródleśnej NE od wsi Maruny Zarz. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
8. dąb szypułkowy Quercus robur- 2 szt.m. Skajboty, wł. p. M. Chrołowskiej Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4 z 15.01.1993 r.
9. dąb szypułkowy Quercus robur- 4 szt.N-ctwo Olsztyn, L-ctwo Barczewko, oddz. 23 1m, k/Nikielkowa Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 z 08.09.1995 r.
10. dąb szypułkowy Quercus robur „Anna” Wójtowo, przy ul. Modrzewiowej w Wójtowie, na pograniczu posesji Państwa Wojnowskich i drogi wewnętrznej należącej do Urzędu Miasta Barczewo Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz. 1153 z 23.05.2007 r.

Na terenie gminy znajduje się jeden park wiejski. Znajduje się on w miejscowości: Maruny, Szynowo, Kierzbuń, Dadaj, Nikielkowo.

Na terenie gminy znajdują się również 2 użytki ekologiczne:

- Bogdany o powierzchni 196 ha – obszar mający na celu zachowanie bioróżnorodności ekosystemów wodno-błotnych stanowiących miejsca lęgowe i żerowiskowe ptaków (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009r., Nr 37, poz. 620),
- łągajny o powierzchni 1,05 ha – płazowizna stanowiąca śródpólną enklawę porośniętą sosną i świerkiem o zadrzewieniu 0,1 i bogatym podsyciu, ostoja zwierząt i ptaków oraz wodopój zwierząt (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1662)

Cały teren gminy Barczewo znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego.¹

1.1.4. Opis zasobów kulturowych

Zabytki

Gmina Barczewo jest atrakcją zarówno dla tych którym potrzebna jest samotność jak i dla zainteresowanych zabytkami kultury materialnej. Zwiedzającym szczególnie polecamy zabytkowe kościoły i warmińskie kapliczki, mające niesamowity urok, oddające piękno historyczne naszego regionu - Warmii.

¹ Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Barczewo

Zabytki nieruchome

Architektura sakralna

Na terenie gminy Barczewo dostrzec można bogactwo obiektów sakralnych. W krajobraz Gminy wpisały się kościoły, cmentarze, kapliczki, klasztor oraz synagoga.

Analizując architekturę sakralną gminy Barczewo szczególną uwagę należy poświęcić warmińskim kapliczkom. Architektura sakralna gminy to także kościoły, które wpisały się w krajobraz tamtejszych jednostek osadniczych. Integralną częścią architektury sakralnej są zespoły budowli związane z funkcjonowaniem zakonów.

Zespoły dworsko – parkowe

Na XIII stulecie przypadają początki kształtowania wielkiej własności ziemskiej w Prusach. Okres intensywnego powstawania zespołów dworsko – parkowych to XIX wiek, najlepiej świadczą o tym zachowane do dzisiaj obiekty bądź ich pozostałości (w przeważającej części datowane właśnie na XIX wiek). Większość XIX – wiecznych założeń parkowych i ogrodowych kształtowano zgodnie z panującymi ówczesnie tendencjami, w formie swobodnych, krajobrazowych kompozycji.

Budowle użyteczności publicznej

Wśród budowli określanych mianem budynków użyteczności publicznej należy uwzględnić następujące kategorie: ratusze, budynki poczty, szkoły różnych szczebli, dworce kolejowe wraz z infrastrukturą, leśniczówki. Na terenie gminy Barczewo występują liczne zabytkowe obiekty użyteczności publicznej. Wszystkie one figurują w gminnej ewidencji zabytków.

Zabytkowa zabudowa mieszkaniowa

Z dostępnych danych wynika, że na terenie gminy Barczewo znajduje się wiele zabytkowych budynków mieszkalnych, których walory architektoniczne, historyczne pozwoliły na umieszczenie ich w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków.

Zabytkowe obiekty gospodarcze

Na terenie gminy Barczewo występują 132 zabytkowe obiekty gospodarcze. Wszystkie one figurują w gminnej ewidencji zabytków.

Zabytkowe cmentarze

W krajobraz gminy wpisało się wiele zabytkowych cmentarzy. Początkowo cmentarze lokalizowano wokół kościołów, dopiero wraz z rozwojem urbanistycznym, demograficznym, zapewnianiem przestrzeni grzebalnych na cmentarzach przykościelnych miejsca spoczynku zaczęto sytuować poza wsią (od XIX wieku).

Cmentarz żydowski w Barczewie znajdował się przy ulicy Warmińskiej. Został on założony w XIX wieku. Po zniszczeniach wojennych, ówczesne władze miasta wydały decyzję o zmianie cmentarza w park.

Achitektura obronna

Po opanowaniu ziem pruskich przez Krzyżaków i po powstaniu biskupstwa warmińskiego, na Warmii zaczęły powstawać potężne zamki gotyckie, miasta zaś otaczano pierścieniem murów obronnych wraz z bramami i basztami. Od owego schematu nie odbiega także gmina Barczewo.

Zabytki techniki

Analizując dziedzictwo kulturowe gminy Barczewo nie sposób nie wspomnieć o zabytkach techniki. Są one bardzo istotne ponieważ stanowią dowód pomysłowości i myśli twórczej naszych przodków. Zabytków takich nie brakuje i na terenie gminy Barczewo. Do kategorii „zabytki techniki” zakwalifikowano gorzelnie, fabryki, kuźnie, warsztaty oraz wszelkie inne budowle przemysłowe.

Zabytki techniki zlokalizowane na terenie gminy Barczewo figurujące w Gminnej Ewidencji Zabytków:

- Fabryka, ul. Olsztyńska – Barczewo
- Gorzelnia nr 3 – Dadaj
- Kuźnia, nr 28 – Łęgajny
- Komin tartaczny – Wipsowo
- Warsztaty – Wipsowo.

Tabela. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków

Miejscowość	Zabytki
Barczewko	<ul style="list-style-type: none"> - kościół par. p.w. św. Wawrzyńca, XVI-XVIII, 1892, nr rej.: 1204 z 7.06.1968 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w. - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 7, k. XIX, nr rej.: A-2277 z 26.07.2006 - kapliczka przydrożna, na posesji nr 9, 1 ćw. XX, nr rej.: 1315 z 20.05.1992 - kapliczka przydrożna, na posesji nr 10, 1 ćw. XX, nr rej.: 1372 z 20.05.1992 - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 37, k. XIX, nr rej.: A-2279 z 26.07.2006 - kapliczka przydrożna, na posesji nr 53, pocz. XX, nr rej.: 1713 z 5.01.2001 (brak decyzji w NID) - kapliczka przydrożna, na posesji nr 68, 1914, nr rej.: A-2278 z 26.07.2006 - kapliczka przydrożna, na posesji nr 78, 1914, nr rej.: 2029 z 20.05.1998 - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 110, k. XIX, nr rej.: A-2275 z 17.07.2006 - cmentarz rzym.-kat., nr rej.: 3964 z 5.05.1988
Barczewo	<ul style="list-style-type: none"> - założenie urbanistyczne starego miasta, 1364, nr rej.: 373 (B/156) z 23.07.1957 - kościół par. p.w. św. Anny, 4 ćw. XIV, XVI, 2 poł. XVIII, nr rej.: 267 (B/126) z 18.03.1957 - plebania, przy kościele farnym p.w. św. Anny, ul. Kopernika 1, 1821, nr rej.: A-376 (B/123) z 15.06.1957 - kościół franciszkanów p.w. św. Andrzeja, XIV-XVII, nr rej.: 266 (B/124) z 20.03.1957 - kościół ewangelicki, ul. Grunwaldzka, 1871, nr rej.: 2033 z 11.05.1987 - synagoga, ul. Kościuszki, 2 poł. XIX, nr rej.: 2034 z 11.05.1987 - kapliczka przydrożna, ul. Graniczna/Kościuszki, XIX, nr rej.: 2035 z 27.05.1993 - kapliczka przydrożna, ul. Kościuszki, k. XVIII, nr rej.: 375 (B/155) z 23.07.1957 - kapliczka przydrożna, ul. Olsztyńska 15, k. XIX, nr rej.: 2036 z 27.05.1993 - kapliczka przydrożna, ul. Warmińska, 1607, nr rej.: 2037 z 27.05.1993 - kapliczka przydrożna, ul. Wojska Polskiego 38, 1862, nr rej.: 2038 z 27.05.1993 - zamek biskupów warmińskich, ul. Nowowiejskiego 9, 2 poł. XIV, nr rej.: 593 z 14.06.1961 - mury obronne, przy kościele św. Andrzeja, ul. Traugutta, nr rej.: 374 (B/156) z 23.07.1957 oraz 980 z 24.07.1968 - dom, ul. Grunwaldzka 10, 1 poł. XIX, nr rej.: 2043 z 11.05.1987 - dom, ul. Grunwaldzka 11, nr rej.: 2044 z 11.05.1987 - dom, ul. Grunwaldzka 22, nr rej.: 2045 z 11.05.1987 - dom, ul. Grunwaldzka 24, 1 poł. XIX, nr rej.: 378 (B/161) z 23.07.1957 - dom, ul. Grunwaldzka 26, 1 poł. XIX, nr rej.: 379 (B/162) z 23.07.1957 - dom, ul. Klasztorna 3, 1 poł. XIX, nr rej.: 377 (B/122) z 23.07.1957 - dom, ul. Klasztorna 5a, 1800, nr rej.: 1600 z 17.06.1998 - dom, ul. Kopernika 3, XVIII, 2 poł. XIX, nr rej.: 1566 z 13.03.1996 - dom, ul. Kopernika 5, nr rej.: 2047 z 11.05.1987 - dom, ul. Kościuszki 3, nr rej.: 2050 z 11.05.1987 - dom, ul. Kościuszki 5, nr rej.: 2051 z 11.05.1987 - dom, ul. Mazurska 2, nr rej.: 2053 z 11.05.1987 - dom, ul. Mazurska 3, nr rej.: 2054 z 11.05.1987 - dom, ul. Mazurska 4, XVIII, 1870, nr rej.: 1490 z 21.11.1995 - dom, ul. Mickiewicza 8, 2 poł. XIX, nr rej.: 2057 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 10, 2 poł. XIX, nr rej.: 2058 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 12, k. XIX, nr rej.: 2059 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 13, 2 poł. XIX, nr rej.: 2060 z 14.08.1987 - dom, ul. Mickiewicza 14, 1 poł. XIX, nr rej.: 384 (B/170) z 23.07.1957 - dom, ul. Mickiewicza 15, 2 poł. XIX, nr rej.: 2061 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 16, k. XIX, nr rej.: 2062 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 17, k. XIX, nr rej.: 2063 z 11.05.1987 - dom, ul. Mickiewicza 18, pocz. XIX, nr rej.: 2064 z 11.05.1987

- dom, ul. Mickiewicza 19, XVIII, pocz. XX, nr rej.: 1489 z 21.11.1995
- dom, ul. Mickiewicza 20, 1 ćw. XIX, nr rej.: 385 (B/172) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 22, XVIII/XIX, nr rej.: 386 (B/173) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 24, XVIII/XIX, nr rej.: 387 (B/174) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 26 a, b, pocz. XIX, nr rej.: 2066 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 27, 1 poł. XIX, nr rej.: 2067 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 28, 1 poł. XIX, nr rej.: 2068 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 29, XIX, nr rej.: 2069 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 30, 1 poł. XIX, nr rej.: 2070 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 31, 1 poł. XIX, nr rej.: 2071 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 38, pocz. XX, nr rej.: 1399 z 20.04.1995
- dom, ul. Mickiewicza 52, 1841, nr rej.: 2072 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 54, 1 poł. XIX, nr rej.: 388 (B/181) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 56, 1 poł. XIX, nr rej.: 2073 z 11.05.1987
- dom, ul. Mickiewicza 58, nr rej.: 1380 z 6.03.1995
- dom, ul. Mickiewicza 60, 1 poł. XIX, nr rej.: 389 (B/183) z 27.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 62, 1 poł. XIX, nr rej.: 390 (B/184) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 64, pocz. XIX, nr rej.: 391 (B/185) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 66, pocz. XIX, nr rej.: 392 (B/186) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 68, XVIII/XIX, nr rej.: 393 (B/187) z 23.07.1957
- dom, ul. Mickiewicza 70, 1 ćw. XIX, nr rej.: 394 (B/188) z 23.07.1957
- dom parafialny, ul. Nowowiejskiego 7, pocz. XIX, nr rej.: 2032 z 11.05.1987
- ratusz, pl. Ratuszowy 1, 2 poł. XIV, 2 poł. XIX, 1935, nr rej.: 2030 z 19.01.2001
- dom, ul. Traugutta 9, nr rej.: 395 (B/189) z 23.07.1953
- dom, ul. Traugutta 11, 1 poł. XIX, nr rej.: 396 (B/190) z 23.07.1957
- dom, ul. Traugutta 13, 1 poł. XIX, nr rej.: 398 (B/192) z 23.07.1957
- dom, ul. Traugutta 15, 1 poł. XIX, nr rej.: 400 (B/194) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 17, 1 ćw. XIX, nr rej.: 218 (B/197) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 19, 1 ćw. XIX, nr rej.: 219 (B/198) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 21, 1 ćw. XIX, nr rej.: 355 (B/199) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 22, 1 ćw. XIX, nr rej.: 217 (B/200) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 23, 1 ćw. XIX, nr rej.: 220 (B/201) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 25, 1 ćw. XIX, nr rej.: 221 (B/202) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 26, poł. XIX, nr rej.: 2075 z 11.05.1987
- dom, ul. Traugutta 31, 1 poł. XIX, nr rej.: 2076 z 11.05.1987
- dom, ul. Traugutta 39, nr rej.: 2077 z 11.05.1987
- dom, ul. Traugutta 40, poł. XIX, nr rej.: 2078 z 11.05.1987
- dom, ul. Traugutta 42, 1 ćw. XIX, nr rej.: 224 (B/210) z 25.07.1957
- dom, ul. Traugutta 44, 1 poł. XIX, nr rej.: 2079 z 14.08.1987
- dom, ul. Traugutta 54, 1 ćw. XIX, nr rej.: 2080 z 11.05.1987
- dom, ul. Traugutta 56, 1 poł. XIX, nr rej.: 2081 z 11.05.1987
- dom, ul. Warmińska 1, 1880, XIX/XX, nr rej.: 2040 z 19.11.1997
- dom, ul. Wojska Polskiego 1, ok. 1915, nr rej.: 2082 z 11.05.1987
- dom, ul. Wojska Polskiego 3, ok. 1905, nr rej.: 2083 z 11.05.1987
- dom, ul. Wojska Polskiego 5, ok. 1900, nr rej.: 2084 z 11.05.1987
- dom, ul. Wojska Polskiego 13, ok. 1910, nr rej.: 2085 z 11.05.1987
- dom, ul. Wojska Polskiego 14, ok. 1915, nr rej.: 2086 z 11.05.1987
- zespół dworca kolejowego, ul. Pułaskiego, po 1880, nr rej.: 4318 z 10.02.1994:
- budynek główny
- nastawnia
- wieża ciśnieniowa z magazynem

	- 8 domów, ul. Pułaskiego 1-8 - wjazd (miejsce bramy miejskiej) przy ul. Mostowej, nr rej.: A-1205 z 7.06.1968 (wypis z księgi rejestru)
Bartołty Wielkie	- kościół par. p.w. św. Jakuba Apostoła, XVI, XVIII, XIX, nr rej.: 984 z 23.07.1968 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w. - kapliczka przydrożna, przy drodze na cmentarz, k. XIX, nr rej.: 2087 z 14.05.1997 - kapliczka przydrożna, na terenie domu zakonnego, 1928-1930, nr rej.: 2088 z 14.05.1997
Biedowo	- kapliczka z dzwoniczką, przy posesji nr 10, XIX/XX, nr rej.: 2090 z 20.05.1992
Dadaj	- park pałacowy, nr rej.: 1398 z 27.11.1978
Dobrąg	- kapliczka przydrożna, nr rej.: 992 z 27.03.1968 - kapliczka przydrożna, nr rej.: 993 z 27.03.1968
Jedzbark	- cmentarz rzym.-kat., nr rej.: 3664 z 20.04.1988
Kierzbuń	- zespół dworski, 1870-75: - dwór, nr rej.: 1655 z 17.01.2000 - park, nr rej.: 1435 z 7.08.1978
Klimkowo	- dom młynarza, 1909, nr rej.: 2099 z 6.10.1997
Kromerowo	- kapliczka przydrożna, przy drodze do Barczewa, 1913, nr rej.: A-4526 z 3.06.2009
Krupoliny	- zespół dworski, XIX/XX, nr rej.: A-2132 z 29.06.2004: - dwór - park
Lamkowo	- kościół par. p.w. św. Mikołaja, 1 poł. XVIII, nr rej.: 998 z 22.03.1968 - cmentarz rzym.-kat., nr rej.: 3965 z 5.05.1988 - dom, drewn., pocz. XIX, nr rej.: 999 z 22.03.1968
Łęgajny	- kaplica fil. p.w. św. Bonawentury i Floriana, 1875, nr rej.: A-2120 z 20.01.2000
Maruny	- park, nr rej.: 1437 z 30.08.1978
Mokiny	- kaplica fil. p.w. Najśw. Serca Jezusowego, 1935, nr rej.: A-2123 z 20.01.2000
Nikielkowo	- park, XIX, nr rej.: 1403 z 30.11.1978
Ramsowo	- kościół par. p.w. św. Andrzeja Apostoła, XVIII, nr rej.: 1003 z 19.03.1968 - cmentarz rzym.-kat., XIX, nr rej.: 3961 z 5.05.1988 - mauzoleum rodziny Bärn, ob. kaplica przedpogrzebowa, na wzniesieniu w centrum wsi, 1904, nr rej.: A-4568 z 21.04.2011
Sapuny	- dwór, ob. dom nr 10, XIX, nr rej.: 2116 z 30.12.1997
Szynowo	- park dworski, XIX, nr rej.: 1405 z 25.11.1978
Tumiany	- dwór, ob. dom nr 11, 1868, nr rej.: 2118 z 15.12.1997

Źródło. Urząd Miejski w Barczewie

Zabytki ruchome

Termin „zabytki ruchome” odnosi się do dóbr kultury o znaczeniu historycznym, które mogą być przemieszczane bez specjalnych technicznych zabiegów. Najczęściej do tej grupy zalicza się: wyposażenie kościołów i innych budowli, figury przydrożne, nagrobki, jak również pojazdy.

Kościół Św. Andrzeja Apostoła:

- osiem barokowych ołtarzy
- rokokowa ambona

- w posadzce kościoła widnieje płyta nagrobna biskupa warmińskiego Piotra Tylickiego z 1655 roku.

Kaplica Św. Antoniego:

- jedno z największych dzieł renesansu na Warmii – nagrobek Andrzeja Batorego i jego brata Baltazara.

Kościół Św. Anny i Św. Szczepana:

- organy z 1700 roku,
- stalle,
- chór,
- ołtarz główny,
- ołtarze boczne,
- freski ścienne,
- gotycki krucyfiks z 1500 roku.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności)

Według danych zawartych w Banku Danych Lokalnych w roku 2013 Gminę Barczewo zamieszkiwało 17 374 osób, w tym 8 632 osób stanowili mężczyźni. W porównaniu do 2005 roku wzrost liczby ludności wyniósł 1,17%.

Tabela. Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci w Gminie Barczewo w latach 2010-2013

	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
Ogółem	osoba	16 950	17 115	17 228	17 374
Mężczyźni	osoba	8 449	8 534	8 585	8 632
Kobiety	osoba	8 501	8 581	8 643	8 742

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych w roku 2013 wynosiło 56, saldo migracji zagranicznych -12. W poniższej tabeli zawarto wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w Gminie Barczewo w roku 2005 i 2013.

Tabela. Wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w Gminie Barczewo w roku 2005 i 2013

	Jm.	2005	2013
Wskaźnik obciążenia demograficznego			
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Osoba	51,2	52,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Osoba	50,6	71,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Osoba	17,3	21,8
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem			
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,6	20
w wieku produkcyjnym	%	66	65,7
w wieku poprodukcyjnym	%	11,4	14,3
Wskaźniki modułu gminnego			
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	Osoba	52	54
kobiety na 100 mężczyzn	Osoba	101	101
małżeństwa na 1000 ludności	-	4,7	5,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	11,2	9,4
zgony na 1000 ludności	-	9,32	9,61
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	1,9	-0,2
saldo migracji na 1000 osób		-1,5	-0,7

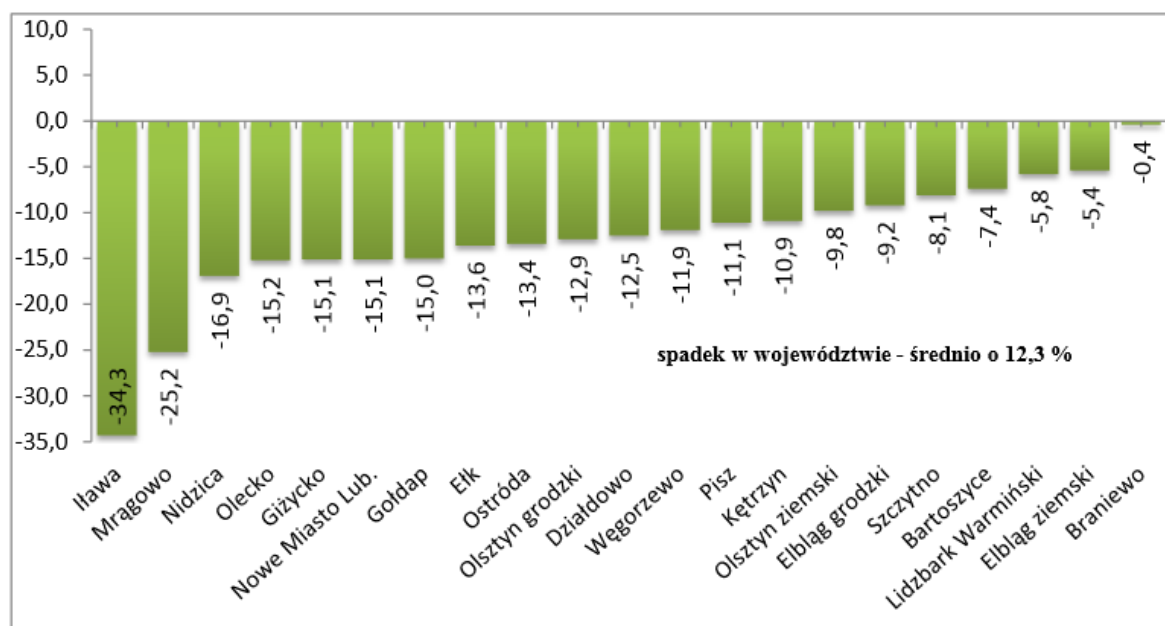
Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.2.3. Rynek pracy (liczba i struktura pracujących, poziom bezrobocia, źródła utrzymania, dochody gospodarstw domowych)

Według danych zawartych w Informacji Nr 5/2014 o sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim W maju 2014 roku, poziom bezrobocia w regionie wyniósł 102 617 osób. Liczba bezrobotnych w porównaniu do poprzedniego miesiąca zmniejszyła się o 6 249 osób, tj. o 5,7%. W analizowanym okresie poziom bezrobocia spadł we wszystkich powiatach województwa – przy czym największy procentowy spadek odnotowano w powiatach: iławskim (o 15,2%),

W porównaniu do maja ubiegłego roku, bezrobocie w województwie warmińsko-mazurskim zmniejszyło się o 14 368 osób, tj. o 12,3%. W okresie rocznym, procentowy spadek liczby bezrobotnych, w przedziale od 34,3% (w powiecie iławskim) do 0,4% (w powiecie braniewskim) wystąpił we wszystkich powiatach.

Wykres. Zmiany liczby bezrobotnych w % (maj 2013 – maj 2014)

Źródło: Informacja Nr 5/2014 o sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim w maju 2014 r.

W Gminie Barczewo według danych Urzędu Miejskiego w Barczewie bezrobotnych było 1 020 osób, w tym 52,75% stanowiły kobiety. W poniższych tabelach przedstawiono wybrane dane dotyczące stanu bezrobocia w Gminie Barczewo.

Tabela. Bezrobotni w Gminie Barczewo ze względu na czas pozostawania bez pracy.

Wyszczególnienie		31.12.2012		31.12.2013		31.10.2014	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Ogółem		1094	607	1177	639	1020	538
W tym	Z prawem do zasiłku	251	123	256	144	215	119
Czas pozostawania bez pracy	do 1	108	42	107	48	212	59
	1-3	239	126	219	117	174	80
	3-6	193	98	217	111	124	71
	6-12	192	112	247	134	219	101
	12-24	199	125	208	119	200	118
	pow. 24	164	104	179	110	183	109

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Według danych Urzędu Miejskiego na koniec października 2014 najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w wieku 25-34. W drugiej grupie znalazła się grupa wiekowa 35-44. Oznacza to, że największe bezrobocie odnotowano wśród osób młodych.

Tabela. Bezrobotni w Gminie Barczewo ze względu na wiek

Wyszczególnienie		31.12.2012		31.12.2013		31.10.2014	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Ogółem		1094	607	1177	639	1020	538
Wiek	18-24	183	115	119	119	157	88
	25-34	316	208	321	199	268	175
	35-44	259	150	279	159	247	132
	45-54	207	97	216	103	177	85
	55-59	102	37	120	59	117	58
	60-64	27	-	-	-	54	-

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Osoby z najniższym wykształceniem (gimnazjalne i poniżej) najczęściej rejestrowały się jako osoby bezrobotne. Również osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym często rejestrowały się w urzędzie pracy. Do urzędu pracy trafiało najmniej osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wyższym.

Tabela. Bezrobotni w Gminie Barczewo ze względu na wykształcenie

Wyszczególnienie		31.12.2012		31.12.2013		31.10.2014	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Ogółem		1094	607	1177	639	1020	538
Wykształcenie	Wyższe	107	82	106	71	81	56
	Policealne i średnie	210	135	226	148	186	120
	Średnie ogólnokształcące	89	69	86	63	76	57
	Zasadnicze zawodowe	282	133	296	149	265	116
	Gimnazjalne i poniżej	406	188	463	208	412	189

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Tabela. Bezrobotni w Gminie Barczewo ze względu na wykształcenie

Wyszczególnienie		31.12.2012		31.12.2013		31.10.2014	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Zamieszkali w mieście Barczewo ogółem		392	216	433	233	338	178
W tym	Z prawem do zasiłku	91	43	96	55	73	47
Zamieszkali w gminie Barczewo ogółem		702	391	744	406	682	360
	Z prawem do zasiłku	160	80	160	89	142	72

Źródło: Urząd Miejski w Barczewie

Jak wynika z powyższych zestawień w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy były osoby o niskim poziomie wykształcenia lub bez kwalifikacji zawodowych. Zdecydowaną większą ilość bezrobotnych odnotowano na obszarach wiejskich.

W województwie warmińsko-mazurskim w roku 2012 dochód rozporządzalny na 1 osobę wynosił² 1108,97 zł, to jest 85,37% dochodu na osobę w Polsce.

1.2.4. Turystyka

Gmina Barczewo położona jest na obszarze historycznej Warmii. Dzięki urozmaiconej rzeźbie terenu, dziewiczym lasom i licznym, malowniczo położonym jeziorom i rzekom jest to jedna z najpiękniejszych gmin województwa, o doskonałych warunkach do zdrowego i aktywnego wypoczynku na łonie natury.

Około 30% powierzchni zajmują lasy, w których występują różnorodne gatunki ptaków i zwierząt. Odwiedzający naszą gminę przyrodnicy również znajdą dla siebie wiele atrakcji, w postaci pomników przyrody.

Gmina Barczewo może poszczycić się 25 jeziorami o ciekawej linii brzegowej, różnej wielkości i głębokości, które dają turystom możliwość wyboru odpowiedniej formy wypoczynku.

² Dochód rozporządzalny: Suma bieżących dochodów gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pozostałych), o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary lub usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej) oraz towary i usługi otrzymane bezpłatnie. Dochód rozporządzalny jest przeznaczony na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Przepływające przez gminę Barczewo rzeki łączą jeziora w sieć, dzięki czemu możliwe jest zwiedzanie całej okolicy drogą wodną. Osoby, które nie lubią wody, mogą zwiedzić gminę Barczewo, jeżdżąc rowerem. Do wyboru mają cztery trasy rowerowe: czerwoną, niebieską, żółtą i zieloną.

Wśród łąk i lasów gminy Barczewo położone są stadniny koni. W nich każdy znajdzie dla siebie coś interesującego. Atrakcyjne położenie stadnin powoduje, iż zmęczeni jazdą konną goście, mogą popływać w jeziorze, złowić rybę lub wziąć udział w biesiadzie.

Zimą natomiast organizowane są kuligi i spotkania przy ognisku, które na pewno sprawią przyjemność nie tylko jeźdźcom.

Gmina Barczewo to jednak nie tylko mekka dla aktywnych i kochających przyrodę turystów. Każdy odwiedzający znajdzie tu również wiele miejsc, atrakcyjnych pod względem historycznym.

W Barczewie w ostatnich dniach maja odbywa się Festiwal Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego. Festiwal ma zasięg międzynarodowy i do udziału w nim są zapraszane chóry amatorskie z krajów ościennych i z terenu Polski, Festiwal kończy się koncertem galowym, podczas którego zostają ogłoszone wyniki konkursu i wręczone nagrody zwycięzcom. Na wszystkie koncerty jest wstęp wolny.³

W Gminie Barczewo zgodnie z danymi GUS w roku 2013 funkcjonowało 6 turystycznych obiektów noclegowych. Na terenie Gminy dostępne były 774 miejsca noclegowe.

Ogółem z noclegów na terenie Gminy w roku 2013 skorzystało 23 470 osób. Liczba korzystający z noclegów turystów zagranicznych w roku 2013 wyniosła 330 osób. W tabeli poniżej przedstawiono porównanie danych w latach 2008-2013. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w stosunku do 2008 roku spadła aż o 854 osoby. Natomiast liczba noclegów ogółem wzrosła w 2013 roku o 2 364 osoby w stosunku do roku 2008.

³ www.poland24h.pl

Tabela. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie Gminy Barczewo wg rodzajów w latach 2009-2013

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem							
obiekty ogółem VII	ob.	6	7	7	7	6	6
obiekty całoroczne VII	ob.	4	4	5	5	4	4
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	543	581	719	762	755	774
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	421	383	495	538	493	496
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	21106	12522	15375	20479	24831	23470
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1184	608	220	240	298	330
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	12670	6126	10601	13133	14410	15696
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII w obiektach hotelowych	-	1230	624	277	205	248	269
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	44025	26332	36667	44966	49724	51896
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	2221	1652	414	429	568	634

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Analiza przedstawionych danych wskazuje, że na przestrzeni okresu nastąpił wzrost korzystających z noclegów. Należy jednak zauważyć, iż w analizowanym okresie spadła liczba udzielonych noclegów dla turystów zagranicznych znacznie spadła. Warto jednak podkreślić, że na przestrzeni lat o 7 871 wzrosła liczba udzielonych noclegów ogółem.

Dane te świadczą, że teren gminy jest atrakcyjnym miejscem, w którym turyści chętnie spędzają czas. Jednakże interpretacja tych danych wskazuje, iż mimo wzrostu liczby turystów korzystających z noclegów spada liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów jak również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym.

Na terenie Gminy Barczewo istnieją ośrodki wypoczynkowe oraz znaczna ilość gospodarstw agroturystycznych. Dzika przyroda, tradycyjna kuchnia czy jazda konna to tylko nieliczne atrakcje, które w swej ofercie posiadają te gospodarstwa.

Na terenie Gminy Barczewo znajdują się trasy turystyczne.

Szlaki kajakowe:

Szlak kajakowy I: Jez. Dadaj - rz. Dadaj - Klimkowo - Jez. Tumiańskie - Tumiany - Jez. Pisz -rz. Pisa - Barczewo - rz.Pisa - Jez. Wadąg - rz. Wadąg

Szlak prosty i bardzo malowniczy. Przenoska kajaków w Klimkowie i Barczewie.

Atrakcje: Liczne ośrodki wczasowe przy jeziorze Dadaj, młyn wodny w Klimkowie, Camping w Tumianach, ślady bobrów na rzece, Stary Folwark w Tumianach, Pole namiotowe "OAZA" w Zalesiu, Ośrodek wczasowy w Zalesiu, Muzeum Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie.

Szlak kajakowy II: Jez. Bogdańskie – rz. Kiermas – Jez. Umląg – rz. Kiermas – Jez. Kiermas – rz. Kiermas – rz. Pisa – Jez. Wadąg – rz. Wadąg

Szlak o niskim lub średnim stopniu trudności.

Atrakcje: Dom Gościnny w Bogdanach, Muzeum Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie, kościół św. Anny w Barczewie, synagoga w Barczewie, kościół Św. Andrzeja w Barczewie.

Szlak kajakowy III: Zalesie – Jez. Orzyc – Jez. Orzyc Mały – Jez. Pisz – rz. Pisa – Jez. Orzyc – Zalesie

Krótki i bardzo malowniczy szlak kajakowy.

Atrakcje: Pole namiotowe „OAZA” w Zalesiu, ślady bobrów na rzece.⁴

Szlaki rowerowe

Na terenie gminy znajdują się oznakowane szlaki rowerowe:

Szlak 8 - niebieski

Barczewo - Lamkowo - Barczewko – Barczewo, długość trasy: 32 km. Trasa pofałdowana, biegnąca głównie terenami leśnymi. Drogi gruntowe i asfaltowe o małym natężeniu ruchu.

Szlak 9 - żółty

Barczewo - Tumiany - Bartoły Wielkie - Jedzbark – Barczewo, długość trasy: 32,5 km. Trasa pofałdowana, biegnąca głównie drogami gruntowymi, leśnymi, asfaltowymi, o małym natężeniu ruchu. Na całej trasie towarzyszą nam rozległe widoki na jeziora: Kiermas, Kierzlińskie, Kiedynek, Tumiańskie, Bartołt Wielki i Dłużek.

Szlak 10 - czerwony

Barczewo - Wipsowo - Dadaj - Ramsowo – Barczewo, długość trasy: 57,9 km. Oznakowanie dość słabe na odcinkach prostych, jednakże na ważniejszych skrętach, rozjazdach i skrzyżowaniach znaki są.

Szlak 11 - zielony

Barczewo - Mokiny - Łęgajny - Barczewko – Barczewo, długość trasy: 25,2 km. Trasa pofałdowana z kilkoma większymi wzniesieniami, punktami widokowymi, drogi gruntowe i asfaltowe o małym natężeniu ruchu (odcinek między Mokinami i Bogdanami trudny). Na całej trasie liczne przydrożne krzyże i kapliczki.⁵

Olbrzymiego znaczenia dla rozwoju rozproszonych ofert turystycznych na obszarach wiejskich nabiera informacja turystyczna, promocja usług i reklama. Szczególną rolę i zaangażowanie w zakresie inicjowania i rozwoju usług agroturystycznych spełniają Ośrodki Doradztwa Rolniczego, które prowadzą m.in. bazę gospodarstw agroturystycznych. W chwili obecnej w bazie Warmińsko-Mazurskiego ODR widnieją następujące gospodarstwa agroturystyczne:

1. Ranczo Bartoły - Bartoły Małe 5, 11-010 Barczewo

⁴ Źródło: www.barczewo.home.pl

⁵ Źródło: www.domwarminski.pl

2. Zakątek Teresa i Krzysztof Mękal - Kromerowo 18, 11-010 Barczewo
3. Gospodarstwo Rejnold i Rejnhard Human - Leszno 9, 11-010 Barczewo
4. Dom Gościnny Bogdany - Bogdany 3, 11-010 Barczewo
5. Nad Arem - Kierżliny 7, 11-010 Barczewo
6. Pod Jesionami - Bogdany 7, 11-010 Barczewo

Aktywizacja turystyki na wsi wymaga ścisłej współpracy samorządów lokalnych i mieszkańców wsi, m. in. w zakresie dbałości o środowisko naturalne, jak i o zabytki historyczne.

Rozwój turystyki i agroturystyki Gminy Barczewo to jeden z elementów wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich, jak i jeden z elementów aktywizacji środowiska lokalnego, ograniczenia bezrobocia.

1.3. Rolnictwo

W Gminie wg Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku znajdowało się 1 145 gospodarstw o średniej powierzchni 12,47 ha. 72,75% powierzchni użytków rolnych całej Gminy przeznaczona jest pod uprawę zbóż. W tabelach poniżej zaprezentowano dane przedstawiające rolnictwo na terenie gminy.

Tabela. Struktura gospodarstw na terenie Gminy Barczewo

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstwa [ha]
ogółem	1 145	14282,10
do 1 ha włącznie	523	417,54
powyżej 1 ha razem	622	13864,56
1 - 5 ha	279	888,21
1 - 10 ha	407	1996,19
1 - 15 ha	472	3048,33
5 - 10 ha	128	1107,98
5 - 15 ha	193	2160,12
10 -15 ha	65	1052,14
5 ha i więcej	343	12976,35
10 ha i więcej	215	11868,37
15 ha i więcej	150	10816,23

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

W tabeli poniżej zaprezentowano średnią powierzchnię ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze.

Tabela. Średnia powierzchnia ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze

	Jednostka miary	2010
gospodarstwa rolne ogółem		
gospodarstwa ogółem		
grunty ogółem	ha	12,47
użytki rolne ogółem	ha	9,82
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	9,29
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą		
grunty ogółem	ha	21,41
użytki rolne ogółem	ha	16,95
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	16,72
gospodarstwa indywidualne		
gospodarstwa ogółem		
grunty ogółem	ha	10,15
użytki rolne ogółem	ha	8,48
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	7,95
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą		
grunty ogółem	ha	17,27
użytki rolne ogółem	ha	14,58
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	14,36

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

W tabelach poniżej zaprezentowano gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów.

Tabela. Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010
ogółem	-	312
zboża razem	-	262
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	-	261
ziemniaki	-	133
uprawy przemysłowe	-	23
buraki cukrowe	-	7
rzepak i rzepik razem	-	13
strączkowe jadalne na ziarno razem	-	0
warzywa gruntowe	-	10

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Tabela. Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010
ogółem	ha	5 562,89
zboża razem	ha	4 046,91
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	3 904,95
pszenica ozima	ha	1 005,87
pszenica jara	ha	308,07
żyto	ha	421,62
jęczmień ozimy	ha	181,51
jęczmień jary	ha	204,52
owies	ha	456,57
pszenżyto ozime	ha	755,76
pszenżyto jare	ha	160,60
mieszanki zbożowe ozime	ha	45,41
mieszanki zbożowe jare	ha	365,02
kukurydza na ziarno	ha	43,93
ziemniaki	ha	127,65
uprawy przemysłowe	ha	487,55
buraki cukrowe	ha	2,48
rzepak i rzepik razem	ha	470,25
strączkowe jadalne na ziarno razem	ha	0,00
warzywa gruntowe	ha	15,40

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

W 2010 roku w Gminie hodowano najczęściej drobiu 217 927 sztuk w tym 46 399 drobiu kurzego. Drugą ważną dziedziną jest bydło. W 2010 roku hodowano 2 776 sztuk bydła.

Tabela. Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Barczewo w 2010 r.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010
Pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych		
gospodarstwa rolne ogółem		
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	-	336
pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	szt.	8095
gospodarstwa indywidualne		
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	-	334
pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	szt.	7853
Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób)		
gospodarstwa rolne ogółem		
liczba gospodarstw		
bydło razem	-	129
bydło krowy	-	119
trzoda chlewna razem	-	47
trzoda chlewna lochy	-	21
konie	-	97
drób ogółem razem	-	259
drób ogółem drób kurzy	-	244
zwierzęta gospodarskie		
bydło razem	szt.	2776
bydło krowy	szt.	1301
trzoda chlewna razem	szt.	1401
trzoda chlewna lochy	szt.	141
konie	szt.	398
drób ogółem razem	szt.	217927
drób ogółem drób kurzy	szt.	46399

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Gospodarstwa domowe w Gminie Barczewo dochody czerpią z różnych źródeł. 630 gospodarstw domowych dochody czerpie z działalności rolniczej. 273 gospodarstwa jest z dochodem z pracy najmniej o 2 z dochodem z emerytury i renty. Z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej są 103 gospodarstwa domowe a 42 z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą.

Tabela. Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł

	Jednostka miary	2010
ogółem	gosp.dom.	1145
z dochodem z działalności rolniczej	gosp.dom.	630
z dochodem z emerytury i renty	gosp.dom.	178
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	gosp.dom.	103
z dochodem z pracy najemnej	gosp.dom.	273
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	gosp.dom.	42
bez dochodów z działalności rolniczej	gosp.dom.	516
bez dochodów z emerytury i renty	gosp.dom.	968
bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	gosp.dom.	1042
bez dochodów z pracy najemnej	gosp.dom.	872
bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emerytura i rentą	gosp.dom.	1103

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

1.4. Sfera gospodarcza

Gmina Barczewo przedstawia się na tle powiatu olsztyńskiego i województwa w zakresie wybranych wskaźników gospodarki narodowej bardzo dobrze. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Regionie wynosi 845, powiecie 854, w gminie ogółem 836 (miasto 805, obszar wiejski 858). Liczba podmiotów na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w Regionie wynosi 127, powiecie 129, gminie ogółem 123 (miasto 93, obszar wiejski 143). Gmina Barczewo dobrze wypada na tle województwa i powiatu w przypadku fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców. W Gminie funkcjonuje 31 podmiotów, powiecie 38, województwie 34. Szczegółowe dane zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki (2013 r.)

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	845	82	65	34	2	127
Powiat olsztyński	854	85	64	38	1	129
Barczewo (3)	836	81	59	31	1	123
Barczewo - miasto (4)	805	59	49	23	0	93
Barczewo - obszar wiejski (5)	858	96	67	36	1	143

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 1451 podmiotów gospodarczych. W sektorze prywatnym zarejestrowanych było 1405 podmiotów z czego 79,50% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W poniższej tabeli przedstawiono wybranych form prawno-organizacyjnych w roku 2013.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1234	1246	1299	1327	1398	1451
sektor publiczny – ogółem	56	44	44	45	47	46
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	21	16	16	16	17	17
sektor publiczny - spółki handlowe	4	4	4	4	4	4
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	2	1	0	-	-	-
sektor prywatny – ogółem	1178	1202	1255	1282	1351	1405
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	937	965	1011	1034	1070	1117
sektor prywatny - spółki handlowe	64	64	68	72	81	88
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	10	11	10	11	11	11
sektor prywatny – spółdzielnie	7	6	6	6	6	7
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	40	43	47	51	52	53

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów sektora prywatnego zarejestrowanych w Barczewie waha się i zmienia się z roku na rok. Na przestrzeni prezentowanego okresu liczba podmiotów wzrosła o 14,95% (ogółem), w sektorze publicznym spadła o 17,86%, zaś w sektorze prywatnym wzrosła o 16,16%.

Podstawowe branże to:

1. Produkcja
2. Handel
3. Usługi turystyczne (w tym gastronomiczne)
4. Usługi transportowe (w tym obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych)
5. Usługi remontowo-budowlane
6. Usługi pozostałe (min.: leśnictwo, usługi fryzjerskie, leśne, weterynaryjne, kominiarskie).

Barczewo jest dynamicznie rozwijającą się gminą południowej Warmii z dużym potencjałem gospodarczym, przyrodniczym i kulturowym. Władze Barczewa w swoim działaniu skupiają się na wzmocnieniu dobrego klimatu dla przedsiębiorczości i stworzenia inwestorom dogodnych

warunków w rozwijaniu ich działalności. Barczewo należy ponadto do międzynarodowej sieci miast Cittaslow, gwarantującej zarówno dogodne warunki do inwestowania jak i życia.

Sektory gospodarki z największym potencjałem:

- Sektor usług
- Sektor produkcyjno-handlowy

Mocne strony

- Korzystne położenie Gminy Barczewo w przebiegu drogi krajowej nr 16, w bezpośrednim sąsiedztwie Olsztyna – stolicy województwa warmińsko – mazurskiego. Barczewo jest pierwszym miastem na trasie wiodącej z Olsztyna w kierunku Wielkich Jezior Mazurskich.
- Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe.
- Dynamiczny rozwój sektora usług turystycznych.
- Naturalne czyste środowisko sprzyjające ekologicznej produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu.
- Doskonały dostęp do wyspecjalizowanej kadry naukowej i pracowniczej, dzięki Uniwersytetowi Warmińsko-Mazurskiemu w Olsztynie, który kształci m.in. na kierunkach technicznych, biotechnologicznych czy rolniczych.

Dostępne zachęty inwestycyjne:

- Możliwość skorzystania z ulg i preferencji wynikających z inwestowania w podstrefie Barczewo Warmińsko - Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (obszar podstrefy - 11,6 ha) położonej w granicach miasta Barczewo.
- Zwolnienia od podatku od nieruchomości - na okres 2 lat dla nowo budowanych budynków oraz budowli, które związane są z prowadzeniem działalności gospodarczej (z wyłączeniem działalności handlowej).

Oferta inwestycyjna Gminy Barczewo:

Teren 1:

- powierzchnia 2,01 ha
- przeznaczenie – przemysłowo-składowe, rzemiosło usługowe, funkcja administracyjna, baza transportowa.

Teren 2:

- powierzchnia 11,63 ha
- przeznaczenie – przemysłowo-składowe, bez funkcji mieszkalnej, dodatkowa funkcja: usługi, administracja.

Na terenie Miasta Barczewo w branży produkcyjnej działa kilka przedsiębiorstw, z których największe to:

- METALOWA SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW w Barczewie
- "PRIMAVERA FURNITURE" Sp. z o.o. w Barczewskim Dworze
- "TEWES – BIS" Sp. z o.o. w Barczewie

- "PROFIL" Sp. z o.o. w Barczewie
- „PREF-BUD” w Barczewie
- KAMAL w Barczewie.

1.5. Infrastruktura techniczna

1.5.1. Komunikacyjna

Układ drogowo-uliczny gminy stanowi jeden z najistotniejszych elementów całego układu przestrzennego.

Sieć drogowo-uliczną tworzą drogi:

- krajowa,
- wojewódzka,
- powiatowe - Drogi ustanowione jako powiatowe należą do najistotniejszych w obsłudze gminy. Tworzą podstawową sieć obsługi wewnątrz i międzygminnej. Łączna ilość dróg powiatowych wynosi 107km. Drogi powiatowe w 95 % posiadają nawierzchnię bitumiczną, w 5% - nawierzchnię gruntową.
- **Gminne** ustanowione jako drogi publiczne - łączna długość dróg gminnych wynosi 111km. Większość z nich, posiada nawierzchnię utwardzoną. Drogi gminne: 80% - nawierzchnia gruntowa, 20% utwardzona. Drogi te stanowią ciągi komunikacyjne pomiędzy miejscowościami położonymi na terenie gminy Barczewo. Łączą się również z miejscowościami sąsiednich gmin.
- ogólnodostępne drogi i ulice osiedlowe nie zaliczone do kategorii dróg publicznych.

Stan techniczny dróg na terenie miasta i gminy Barczewo jest daleki od oczekiwań mieszkańców. W związku z ciągłym wzrostem natężenia ruchu, nawierzchnie dróg ulegają degradacji. W celu zapewnienia przejezdności konieczne jest przeprowadzanie bieżących remontów, które w minimalnym stopniu poprawiają stan techniczny dróg. Liczne koleiny i ubytki w nawierzchni powodują poważne utrudnienia w ruchu oraz stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zły jest również stan techniczny istniejących ciągów pieszych (chodników), a w nowo powstałych osiedlach mieszkaniowych, jest ich całkowity brak. Dodatkowo braki oświetlenia ulicznego lub istniejące w niewystarczającym zakresie powoduje zagrożenie bezpieczeństwa ruchu pieszego.

Budowa i modernizacja dróg umożliwi dogodny dostęp do dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, co spowoduje ożywienie gospodarki poprzez rozwój inwestycji a tym samym rozwój gminy.

Tabela. Wykaz dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie Gminy Barczewo

Numer drogi	
Drogi krajowe	droga Nr 16 - przebiega z Dolnej Grupy k/ Grudziądza do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach
Drogi wojewódzkie	droga nr 595 - Barczewo – Jeziorany
Drogi powiatowe	1430 N Barczewo – Dywity
	1438 N Tuławki – Lamkowo
	1442 N Tułwaki – Maruny
	1462 N Barczewo – Leszno
	1467 N Barczewo – Silice
	1452 N Ramsowo – Dadaż
	1455 N Barczewko – Gady
	1471 N Kierżliny – Prejłowo
	1473 N Jedzbark – Klucznik
	1475 N Kronowo – Derc
	1483 N Ramsowo – Jeziorany
	1479 N Lamkowo – Łapka
	1444 N Kronowo – Szynowo
	1458 N Leszno – Rzeck
	1448 N Olsztyn – Łęgajny
	1440 N
1446 N	
Drogi gminne	164001 N, Radosty – Derc
	164002 N, Radosty – Szynowo
	164003 N, Tęguty – Gady
	164004 N, Wójtowo – Nikielkowo
	164005 N, Wójtowo – Klebark Wielki
	164006 N, droga krajowa nr 16 – Kaplityny
	164007 N, Bark – droga gminna 164006 N (Kaplityny)
	164008 N, Wójtowo – Bogdany
	164009 N, Bogdany – Klebark
	164010 N, Bogdany – droga gminna 164011 N
	164011 N, Skajboty – droga powiatowa 1467 N
	164012 N, Skajboty – Partyki - 164014 N
	164013 N, Skajboty - droga gminna 164014 N
	164014 N, droga gminna 164016 N (Mokiny) – droga gminna gr. Gminna
	164015 N, Mokiny – Jedzbark,
	164016 N, droga powiatowa 1467 N (Mokiny) – droga gminna 164020 N
	164017 N, Jedzbark – Sudzianek
	164018 N, droga powiatowa 1473 N (Jedzbark) – gr. Gminna
	164019 N, droga powiatowa 1473 N (Jedzbark) – Jedzbark Kol. gr. Gminna
	164020 N, gr. Gminna – Klucznik
164021 N, gr. Gminna (Krokowo) Lamkowo – Stare Włóki	

164022 N, Stare Włóki – gr. Gminna (Kiersztanowo)
164023 N, Kronowo – Próle
164024 N, Wipsowo – Ruszajny
164025 N, droga gminna 164024 N - Ramsówko – Ramsowo
164026 N, droga krajowa Nr 16 – Ramsowo
164027 N, droga powiatowa 1483 N, Niedźwiedź – Kromerowo
164028 N, droga powiatowa 1471 N – Zalesie
164029 N, droga powiatowa 1471 N – Jezioro Orzyc
164030 N, Barczewo – Rejczuchy - droga powiatowa 1471 N
164031 N, droga krajowa nr 16 – Tumiany - droga powiatowa 1483 N
164032 N, droga powiatowa 1483 N (Klimkowo) – Kierzbuń - Bartoły Wielkie
164033 N, droga powiatowa 1462 N – Bartoły Małe

Źródło: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Barczewo

1.5.2. Ochrony środowiska: wodno-kanalizacyjna, gospodarki odpadami, gazowa, elektryczna i ciepła (w tym stan infrastruktury i liczba osób z niej korzystających)

Na terenie Gminy łączna długość sieci rozdzielczej – wodociągów wynosi 206,6 km. Długość ta wzrosła niemal 2 razy w stosunku do roku 2008. Liczba korzystających z sieci wynosiła 14 308 osób. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane dane statystyczne dla instalacji wodociągowych.

Tabela. Wybrane dane statystyczne – wodociągi

Wodociągi	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	136,4	152,5	183,3	193,4	204,7	206,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2290	2377	2645	2738	2865	2923
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	418,9	405,9	444,3	454,8	462,5	450,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	7098	7062	7130	7101	7111	7059
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	13184	13363	13830	14005	14257	14308
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	25,2	24,1	26,2	26,6	26,8	25,9
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m3	31,4	29,7	34,9	34,1	35,7	34,4
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m3	20,3	19,8	19,5	20,9	20,3	19,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 66,2 km. Do kanalizacji z odprowadzeniem do sieci podłączonych jest 1 268 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2008-2013 długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 10,2 km.

Tabela. Wybrane dane statystyczne – kanalizacja

Kanalizacja	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	56,0	57,4	57,7	61,9	64,2	66,2
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1078	1106	1136	1187	1235	1268
ścieki odprowadzone	dam3	383,5	382,7	357	363	363	318,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	6472	6444	6509	6486	6509	6465
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	7966	8024	8170	8378	8540	8619

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dostarczaniem wody na terenie Gminy Barczewo zajmują się 4 przedsiębiorstwa (źródło: Bank danych Lokalnych). Ścieki komunalne kierowane są do oczyszczalni ścieków komunalnych w Olsztynie oraz oczyszczane przez oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w Niedźwiedziu o wydajności 50 m³/dobę.

Tabela. Komunalne oczyszczalnie ścieków

	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
Oczyszczalnie komunalne						
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	1	1	1	1	1
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu						
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	50	50	50	50	50
Ludność korzystająca z oczyszczalni wg lokalizacji						
ogółem	osoba	9401	9519	9569	9680	9629
w miastach	osoba	7200	7300	7300	7311	7260
na wsi	osoba	2201	2219	2269	2369	2369
Ludność korzystająca z oczyszczalni						
ogółem	osoba	9401	9519	9569	9680	9629
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	9401	9519	9569	9680	9629

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie Gminy mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych. Na terenie Gminy funkcjonuje 1 stacja zlewna.

Tabela. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2009-2012

	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
zbiorniki bezodpływowe	szt.	714	714	714	714	Brak danych
oczyszczalnie przydomowe	szt.	6	6	6	6	Brak danych
stacje zlewne	szt.	1	1	1	1	Brak danych

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela. Odpady komunalne

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	J.m	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	t	3340,48	3491,86	3264,12	3253,98	3184,76	2938,49
ogółem na 1 mieszkańca	kg	200,6	207,5	192,6	190,1	184,9	169,1
z gospodarstw domowych	t	2442,11	2634,40	2346,38	2313,52	2287,52	2103,81
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	146,7	156,5	138,4	135,2	132,8	121,1
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	-	1889	2197	2311	2330	Brak danych
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	-	3	3	3	4	4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.5.4. Energetyczna

Teren gminy Barczewo przecinają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- 220 kV relacji Olsztyn – Ostrołęka
- 110 kV relacji Olsztyn – Szczytno
- 110 kV relacji Olsztyn – Biskupiec

Na terenie gminy podstawową linią jest sieć średniego napięcia 15kV, która poprzez sieć stacji transformatorowych dostarcza energię do odbiorców. Średni stopień obciążenia stacji wskazuje na rezerwy mocy w stacjach.

Istniejący stan sieci elektroenergetycznej umożliwia sprawną dostawę do odbiorców. Istniejąca sieć energetyczna SN-15 kV i nn-0,4 kV w pełni pokrywa zapotrzebowanie użytkowników z terenu miasta i gminy na energię elektryczną. Stan techniczny sieci SN-15 kV jest zadawalający, nie mniej jednak sieć ta dostosowana jest do obecnych potrzeb i nie może być wykorzystana dla odbiorców przewidywanych w planach zagospodarowania przestrzennego. Konieczna modernizacja i rozbudowa sieci SN-15 kV i

niskiego napięcia 380/220 V odbywać się będzie sukcesywnie wraz z realizacją przewidywanego programu urbanistyczne-go.

Za dystrybucję energii na terenie Gminy Barczewo odpowiada ENERGA-OPERATOR SA jako Operator Systemu Dystrybucyjnego.

1.5.5. Gazowa

Gmina jest tylko częściowo zgazyfikowana. Gaz ziemny dociera i jest wykorzystywany na terenie Barczewa, Nikielkowa, Wójtowa, Wróćkowa oraz Łęgajn. Gaz dociera za pośrednictwem Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku Zakład w Olsztynie.

Długość sieci gazowej na obszarze Gminy stopniowo się zwiększa. Rozbudowa sieci gazowej wynika z coraz większego zainteresowania mieszkańców wykorzystaniem gazu, jako źródła energii cieplnej. W okresie 2008-2012 długość sieci gazowej zwiększyła się o 17 718 m. Mimo przyrostu długości sieci oraz zainteresowania mieszkańców stosowaniem gazu ziemnego, jego wykorzystanie nadal jest bardzo niskie, ponieważ z sieci gazowej w 2013 r. skorzystało jedynie 8,37% wszystkich mieszkańców.

Tabel. Siec gazowa

Siec gazowa	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci ogółem w m	m	38621	43512	45907	51118	52457	56339
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	8950	8950	8950	8950	8950	8950
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	29671	34562	36957	42168	43507	47389
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	198	262	316	379	425	486
odbiorcy gazu	gosp.dom.	147	207	205	205	376	457
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	469	785	1160	1245	1203	1452

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.6. Infrastruktura społeczna

1.6.1 Edukacyjna

Na terenie gminy znajdują się 8 szkół podstawowych, cztery szkoły gimnazjalne, 1 Liceum Ogólnokształcące, 1 szkoła ponadgimnazjalna/policealna. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych wynosi 86,01 natomiast w gimnazjach 62,02.

Od wyposażenia w infrastrukturę społeczną zależy w dużej mierze rozwój gospodarczy danego obszaru, atrakcyjność życia na wsi, aktywność społeczna w danym środowisku. Dobra struktura sprzyja korzystnym zmianom warunków życia na wsi. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe dane o edukacji w Gminie Barczewo

Tabela. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Barczewo

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE		
Szkoły podstawowe ogółem		
ogółem	ob.	8
uczniowie	osoba	947
absolwenci	osoba	146
Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych wg gestora		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
ogółem		
ogółem	ob.	8
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	ob.	4
prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	ob.	1
prowadzone przez pozostałe organizacje	ob.	3
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE		
Gimnazja ogółem		
ogółem	ob.	4
uczniowie	osoba	356
absolwenci	osoba	131
Gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych		
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
ogółem		
ogółem	ob.	4
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	ob.	1
prowadzone przez jednostki administracji rządowej (centralnej)	ob.	1
prowadzone przez pozostałe organizacje	ob.	2
SZKOLNICTWO OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		
Szkoły ogólnokształcące razem		
ogółem	ob.	1
uczniowie	osoba	23
Licea ogólnokształcące dla dorosłych		
ogółem		
ogółem	ob.	1
prowadzone przez pozostałe organizacje	ob.	1
SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE I POLICEALNE		
Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem		
ogółem	ob.	1
uczniowie	osoba	23

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.6.4. Ochrony zdrowia i opiekę społeczną

Na terenie Gminy Barczewo funkcjonuje ogółem 7 przychodni w tym 3 podległe samorządowi terytorialnemu. Liczba osób przypadających na zakład wyniosła w 2013 roku 2 482 osoby. W roku 2013 udzielono 67 655 porad ambulatoryjnych.

W roku 2013 liczba osób, którym przyznano decyzję na świadczenia w ramach zadań zleconych i własnych wyniosła 1 383. Według danych Urzędu Miasta w Barczewie najwięcej osób otrzymało świadczenia pieniężne 820 rodzin, w tym ponad połowa rodzin (434) pochodziła z obszarów wiejskich. Świadczenia niepieniężne przyznano w sumie 321 rodzinom z czego 172 rodziny pochodziły z obszarów wiejskich.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Tabela. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzję świad.	liczba rodzin ogółem	liczba rodzin na wsi	liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych lub własnych OGÓŁEM (bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1383	900	467	2003
w tym: świadczenia pieniężne	836	820	435	1836
w tym: świadczenia niepieniężne	568	321	172	1129
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1383	900	467	2003
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej OGÓŁEM	X	135	68	320
W tym: Wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	2	2	8

Źródło: Urząd Miasta w Barczewie

1.6.5 Możliwości budżetowe Gminy Barczewo (przychody, struktura wydatków)

Dochody ogółem gminy w 2013 wzrosły o 3 956 361 zł tj. 8,8% w stosunku do roku 2012 r. Dochody własne gminy wzrosły natomiast o 3 388 653 zł tj. 16,8% w 2013 r. w porównaniu do roku 2012. Przyrost dochodów gminy nastąpił zatem głównie dzięki wzrostowi dochodów własnych, co jest zjawiskiem pozytywnym. Największy przyrost dochodów w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2011 r. 19,0% W tabeli poniżej zaprezentowano dane o dochodach gminy w latach 2009-2013.

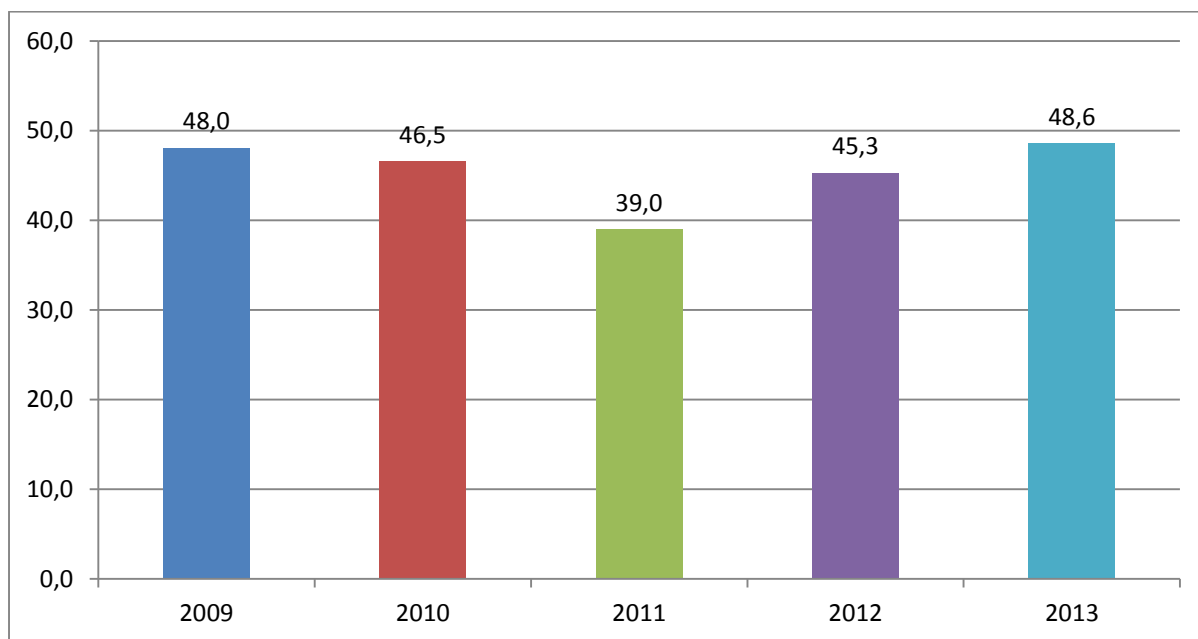
Tabela. Dochody ogółem Gminy Barczewo

Jm	2009	2010	2011	2012	2013	
dochody ogółem	zł	39 164 270	41 250 479	49 091 040	44 565 427	48 521 789
dochody własne	zł	18 807 320	19 196 718	19 127 533	20 176 241	23 564 895

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem świadczy o stopniu samodzielności finansowej gmin. Wzrost wskaźnika oznacza zwiększenie możliwości finansowych gmin. W 2013 r. dochody własne stanowiły aż 48,6% dochodów ogółem, średnio w analizowanym okresie udział dochodów własnych w dochodach gminy wyniósł – 45,5%.

Wykres. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Dochód ogółem na 1 mieszkańca w Gminie wyniósł w 2013 roku 2 792,78 zł, zaś dochód własny 1 356,33 zł. Dochody te na przestrzeni lat 2009-2013 wzrosły odpowiednio o 16,6% (ogółem) i 17,6% (dochody własne). Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. Dochody na 1 mieszkańca

	Jm	2009	2010	2011	2012	2013
dochody ogółem	zł	2 326,91	2 433,66	2 868,31	2 586,80	2 792,78
dochody własne	zł	1 117,42	1 132,55	1 117,59	1 171,13	1 356,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Gmina Barczewo w ostatnich latach zrealizowała wiele projektów dofinansowanych ze środków z Unii Europejskiej. W poniższej tabeli przedstawiono finansowanie i współfinansowanie programów

i projektów unijnych. Najwięcej projektów dofinansowywanych ze środków UE było realizowanych w latach 2011-2012. Dochody, które gmina pozyskała na realizację programów i projektów unijnych stanowiły w tym okresie ponad 10% dochodów gminy.

Tabela. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

	J.m.	2010	2011	2012	2013
dochody razem	zł	1 229 447	7 260 243	1 965 037	1 816 702
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	168 288	0	0	0
środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	zł	31 595	54 952	98 651	96 511
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010 r.)	zł	1 029 563	7 205 291	1 866 387	1 720 191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki gminy w roku 2013 wzrosły o 5,3% w stosunku do roku 2012 r. Najwięcej wydatków gmina poniosła w 2011 r. 52 828 645 zł. W 2011 r. najwięcej środków gmina przeznaczyła również na wydatki inwestycyjne, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił 28,7%. W roku 2013 udziały wydatków inwestycyjnych spadły do poziomu 12,1%. Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o aktywności władz gmin, w ramach istniejących możliwości finansowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela. Wydatki z budżetu ogółem

	J.m.	2009	2010	2011	2012	2013
wydatki ogółem	zł	40 534 041	45 087 663	52 828 645	46 477 716	49 061 492
wydatki majątkowe ogółem	zł	6 819 590	9 421 730	15 211 187	6 581 208	5 954 114
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	6 569 590	9 215 730	14 981 187	6 176 208	5 634 114

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w 2013 wzrosły o 14,7% w stosunku do 2009 r. W poniższej tabeli przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca.

Tabela. Wydatki na 1 mieszkańca

	J.m.	2009	2010	2011	2012	2013
wydatki ogółem	zł	2 408,30	2 660,04	3 086,69	2 697,80	2 823,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

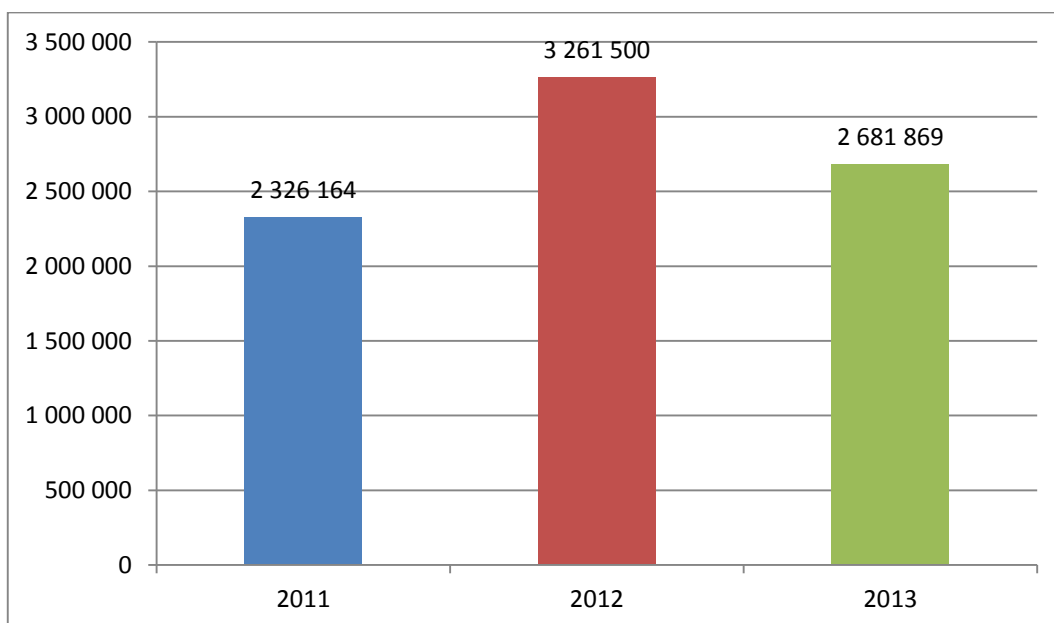
Ważnym wskaźnikiem służącym do oceny sytuacji finansowej gminy jest wynik budżetu operacyjnego. Od roku 2011 zgodnie z ustawą o finansach publicznych Rada nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące. Wynik budżetu operacyjnego gminy (nadwyżka operacyjna, deficyt operacyjny) ilustruje czy gmina jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Jeśli wydatki bieżące są wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznacza to, iż wydatki te realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe gminy. Wykonywanie zadań bieżących przez gminę odbywa się w tym wypadku kosztem sprzedaży jej majątku lub na skutek zaciągania nowych zobowiązań. Z kolei w sytuacji, gdy to dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna) oznacza to, iż gmina ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia. Prawo finansów publicznych narzuca gminom obowiązek zrównoważenia budżetu w części operacyjnej jednocześnie dopuszczając możliwość finansowania tej części budżetu nadwyżką budżetową z lat ubiegłych oraz wolnymi środkami (art. 242 ustawy o finansach publicznych). W poniższej tabeli przedstawiono wydatki i dochody gminy w latach 2001-2013.

Tabela. Wynik operacyjny

	J.m.	2011	2012	2013
dochody bieżące	zł	39 943 622	43 157 007	45 789 246
wydatki bieżące	zł	37 617 458	39 895 507	43 107 377
wynik operacyjny	zł	2 326 164	3 261 500	2 681 869

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wykres. Wynik operacyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Oceniając sytuację finansową gminy Barczewo w oparciu o wynik operacyjny należy stwierdzić, że Rada Miejska w latach 2009 i 2010 uprzedziła wprowadzone przez Ministerstwo Finansów zmiany w efekcie czego rok 2011 zakończył się nadwyżką operacyjną w wysokości 2 326 164 zł. W 2012 r. nadwyżka budżetowa wzrosła aż 40,2% w stosunku do 2011 r., natomiast w 2013 r. ukształtowała się na poziomie zbliżonym do 2011 r. i wyniosła 2 681 869 zł.

Analiza stanu zadłużenia w okresie 2011-2013

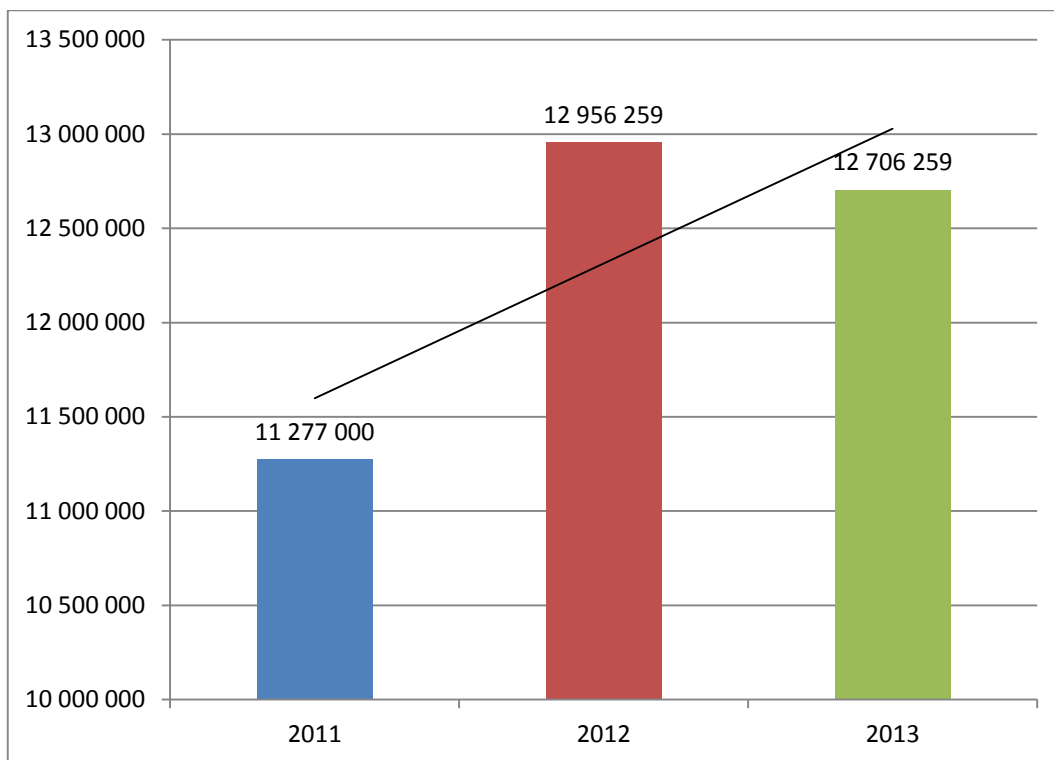
Zadłużenie gminy z tytułu kredytów na koniec 2013 roku wynosiło 12 706 259 zł i uległo obniżeniu o 250 000,00 zł w porównaniu do roku 2012. Wskaźnik zadłużenia informujący o udziale zobowiązań ogółem w dochodach ogółem spadł w roku 2013 r. do poziomu 26,19%.

Tabela. Wskaźnik zadłużenia

	J.m.	2011	2012	2013
Kwota długu	zł	11 277 000	12 956 259	12 706 259
Dochody ogółem	zł	49 091 040	44 565 427	48 521 789
Wskaźnik zadłużenia	zł	22,97%	29,07%	26,19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wykres. Kwota długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik poziomu obsługi zadłużenia obrazuje udział wydatków na obsługę zadłużenia i spłat rat kapitałowych w dochodach ogółem. W latach 2011-2013 wskaźnik obsługi zadłużenia ukształtował się średnio poziomie 4,2%. Wartość wskaźnika jest na bezpiecznym poziomie pozwalającym na planowanie nowych działań.

Tabela. Wskaźnik obsługi długu

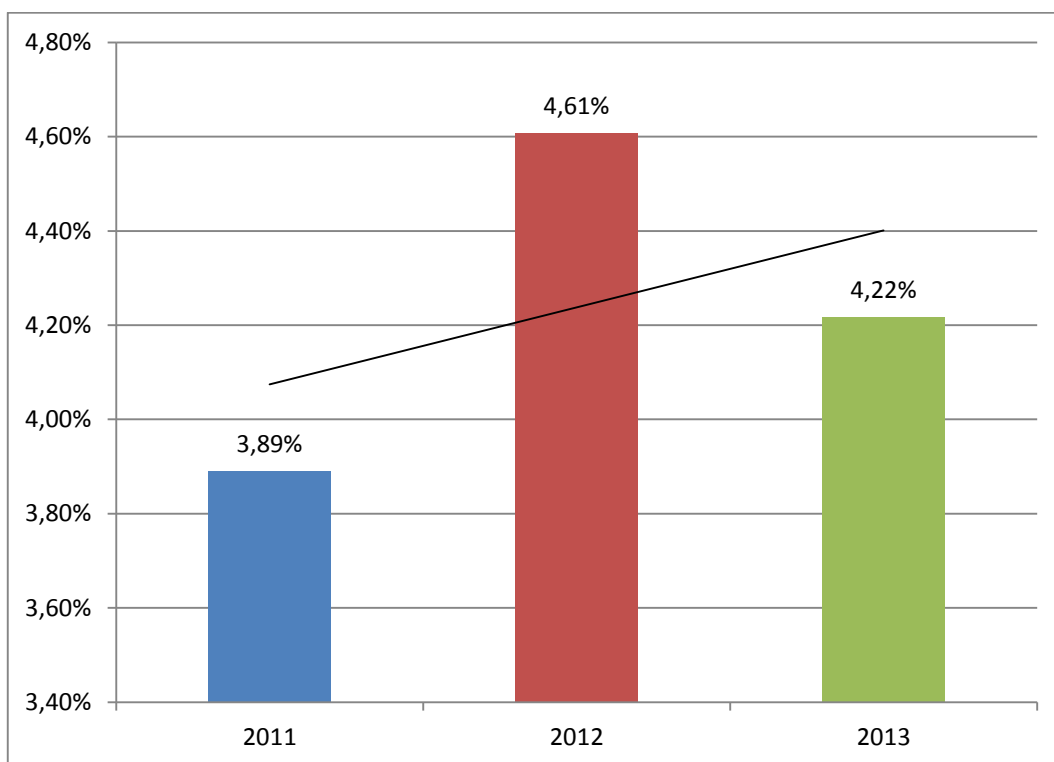
	J.m.	2011	2012	2013
Raty + odsetki	zł	1 909 555	2 053 208	2 045 763
Dochody ogółem	zł	49 091 040	44 565 427	48 521 789
Wskaźnik obsługi zadłużenia	zł	3,89%	4,61%	4,22%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Możliwości obsługi zadłużenia przez gminę w latach 2010-2013 przedstawiają się następująco:

1. W roku 2011 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 1 909 555 co stanowi 3,89% wykonanych w 2011 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 1 500 000 zł oraz odsetki w kwocie 409 555 zł.
2. W roku 2012 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 2 053 208 zł, co stanowi 4,61% planowanych na 2012 r. dochodów.
3. W 2013 r. łączna kwota spłaconych rat kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 2 045 763 zł, co stanowi 4,22% wykonanych w 2013 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 1 550 000 zł oraz odsetki w kwocie 495 763 zł

Wykres. Obsługa długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analizując okres 2011-2013 można zauważyć polepszającą się sytuację finansową gminy związaną ze zmniejszającą się kwotą długu publicznego. Wskaźnik obsługi zadłużenia na poziomie 4,2% jest bardzo zadowalającym wynikiem, również wskaźnik zadłużenia uległ obniżeniu z wartości 29,07% w roku 2012 do 26,19% w roku 2013. Kondycja finansowa gminy umożliwia zatem realizację nowych zadań. Wartość wskaźników zadłużenia oraz obsługi zadłużenia wskazują na bezpieczne zarządzania środkami publicznymi oraz umożliwiają zaciąganie nowych zobowiązań.

Opisane wskaźniki zadłużenia nie wyrażają jednak rzeczywistej zdolności kredytowej jednostki. Należy zatem zastosować również inne miary kondycji finansowej oraz zdolności kredytowej. Znaczącym elementem tej oceny oprócz wysokości osiąganych dochodów jest poziom wolnych środków. Wolne środki stanowią dodatnią różnicę między dochodami ogółem a bieżącymi wydatkami budżetowymi (tzw. wolne środki brutto). Wygospodarowanie wolnych środków determinuje zdolność jednostki do obsługi zobowiązań długoterminowych, które mogą być przez nie pokryte.

Tabela. Wskaźnik pokrycia obsługi długu pierwszego stopnia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Wolne środki	11 473 582	4 669 920	5 414 412
Raty + odsetki	1 909 555	2 053 208	2 045 763
Współczynnik wolnych środków do obsługi zadłużenia	6,01	2,27	2,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analizując poziom wskaźnika obsługi długu pierwszego stopnia w gminie należy stwierdzić, że w latach 2011 i 2013 przyjmował wartości większe od jedności, a w roku, 2013 – 2,65 %. Wartości wskaźnika powyżej 1,0 wskazują na fakt, że wystąpiło pełne pokrycie kwoty długu i kosztów jego obsługi wyłącznie wolnymi środkami.

1.6.7 Kapitał społeczny (liczba organizacji pozarządowych, aktywność mieszkańców)

Współpracę z organizacjami pozarządowymi reguluje uchwalany przez Radę Miejską w Barczewie roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na terenie Gminy Barczewo. Program stanowi element polityki społeczno-finansowej Gminy.

Priorytetem Samorządu Gminy Barczewo jest jak najlepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą jego mieszkańcy. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i środowiskami lokalnymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania Gminą. W świetle wieloletniego doświadczenia, należy zauważyć korzyści płynące ze stworzenia jasnych i czytelnych reguł współpracy. W efekcie wzrasta aktywność społeczna, identyfikacja potrzeb oraz oczekiwań po stronie samorządu jak i po stronie podmiotów realizujących zadania ustawy pożytku publicznego.

Podstawowymi efektami takiej współpracy jest umacnianie w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej⁶.

⁶ Roczny program współpracy Gminy Barczewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok

Zgodnie z zapisami programu jego celem nadrzędnym jest *skuteczne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy, wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi poprzez wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych.*

W programie zawarto także cele szczegółowe:

- a) *zapewnienie efektywnego wykorzystania zadań gminy wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie w ich realizację organizacji pozarządowych,*
- b) *wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych,*
- c) *wspieranie nowatorskich pomysłów i rozwiązań zwiększających świadomość społeczeństwa obywatelskiego,*
- d) *integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,*
- e) *promocja gminy Barczewo.*

W Gminie Barczewo funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych. Listę organizacji pozarządowych z terenu Gminy Barczewo przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. Organizacje pozarządowe z terenu Gminy Barczewo

LP.	Nazwa
1.	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie
2.	Stowarzyszenie Miłośników Historii Organizacji Młodzieżowych "Pokolenia" Koło w Barczewie
3.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne "Pojezierze" Oddział Barczewo
4.	Stowarzyszenie "Każdemu Dać Szansę" w Barczewie
5.	Koło Krajowego Związku Emerytów i Rencistów Służby Więziennej przy Zakładzie Karnym w Barczewie
6.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Wipsowo
7.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ramsowo I Okolic
8.	Stowarzyszenie „Nasza Rodzina” w Kronowie
9.	Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Z Upośledzeniem Umysłowym Koło Terenowe w Barczewie
10.	Stowarzyszenie Pomocy Humanitarnej „Lazarus” w Ramsowie
11.	Stowarzyszenie „Przystanek Łęgajny”
12.	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Barczewie
13.	Stowarzyszenie Rolniczo -Kulturalno- Oświatowe „Teleinfo” w Niedźwiedziu
14.	Stowarzyszenie „Wspólne Wójtowo”
15.	Towarzystwo Przyjaciół Mokin
16.	Warmińsko -Mazurski Związek Kobiet Wiejskich Koło w Mokinach
17.	Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji Dzieci i Rozwoju Obszarów Wiejskich Wrota
18.	Stowarzyszenie Wiejskie Nasze Skajboty
19.	Stowarzyszenie Dwa Jeziora w Tumianach
20.	Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia”
21.	Stowarzyszenie „EKO – DADAJ” w Dadaju
22.	Stowarzyszenie Przyjaciół w Barczewie

23.	Stowarzyszenie Przedsiębiorców w Barczewie
24.	Polski Związek Wędkarski Koło w Barczewie
25.	Ludowy Uczniowski Klub Kolarski Potorscy – TSB Barczewo
26.	Gminny Klub Sportowy "Pisa" w Barczewie
27.	Klub Piłkarski "Tempo" Wipsowo
28.	Klub Sportowy "Niedźwiedź" w Ramsowie
29.	Klub Sportowy „ Łęgajny”
30.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Surma
31.	Klub Piłkarski Burza
32.	Warmiński Klub Sportowy „Volley Ball”
33.	Uczniowski Klub Sportowy „Gala”
34.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe
35.	Jeździecki Klub Sportowy „U Robsonów”
36.	Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Olsztyńskie”

Źródło: Urząd Miejskie w Barczewie

2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

I Metodologia

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu potencjału społeczno-gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych – w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Na ogół obejmują one poziom zamożności, jakość edukacji oraz zdrowia mieszkańców.

W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania obrazu potencjału gminy Barczewo. Rozszerzono więc poszczególne obszary oraz dołączono inne. Pominięto też niektóre. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

- Potencjał rozwoju społecznego - ma za zadanie oddać potencjał gminy do wzrostu w wymiarze społecznym poprzez rozwój mieszkańców obszaru oraz atrakcyjność dla osób mogących się tam osiedlić.**
 - **Średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego, matematyki, przedmiotów przyrodniczych, języka angielskiego (poziom podstawowy), historii oraz wiedzy o społeczeństwie.** Wskaźnik ten znacznie lepiej oddaje poziom wiedzy i umiejętności uczniów niż wyniki egzaminów w szkołach podstawowych. Ponadto, inaczej niż w innych wskaźnikach, uwzględniono nie tylko tzw. przedmioty ścisłe. W ten sposób oddaje się pełny poziom edukacji danej szkoły i ucznia, co ma na celu sam egzamin gimnazjalny. Musi być więc traktowany jako całość. Zróżnicowanie w nauczaniu języków obcych zignorowano na rzecz języka angielskiego na poziomie podstawowym, gdyż jest to obecnie język niemal obowiązkowy, stąd powinien stać na wysokim poziomie. Korzystny jest wysoki poziom wskaźnika. Dane pochodzą z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.
 - **Saldo migracji na 1000 osób.** Wydaje się ono być najpełniejszym wskaźnikiem rozwoju społecznego ponieważ ukazuje oceny mieszkańców danego obszaru. Jeśli więcej osób osiedla się w gminie, oznacza to, że więcej osób uważa życie tam za dające im satysfakcję. W odwrotnej sytuacji ocena jest negatywna. Wysokie saldo świadczy o korzystnych warunkach życia. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
 - **Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców.** Praca jest obecnie jednym z najważniejszych motywów dla ruchów migracyjnych. Wysoki poziom bezrobocia sprawia, że region staje się nieatrakcyjny dla potencjalnych mieszkańców oraz powoduje spadek poziomu kapitału ludzkiego, który już istnieje. Wskaźnik więc powinien pokazywać jak najniższą wartość. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
 - **Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.** To kolejny istotny aspekt dla osób migrujących. Stanowi on bazę dla rozwoju obszaru w kategoriach ilościowych. Łatwość w osiedlaniu oddziałuje korzystnie na poziom atrakcyjności regionu dla potencjalnych mieszkańców.

Wskaźnik jest stymulantą. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

- **Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca.** Obrazuje jak dużo środków przeznaczane jest na rozwój gminy. Wysoka wartość jest korzystna. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Otoczenie dla inwestycji - ukazuje atrakcyjność inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych oraz łatwość prowadzenia działalności gospodarczej.

- **Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców.** Wartość ta pokazuje poziom przedsiębiorczości mieszkańców, co z kolei przekłada się na jakość kapitału ludzkiego. Im więcej takich podmiotów, tym większą przedsiębiorczością wykazują się obywatele i tym lepsze warunki do prowadzenia działalności znajdują się w gminie. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca.** Wskaźnik ten doskonale oddaje średni poziom dochodu brutto mieszkańców, ponieważ stanowi ich stałą część. Przekłada się na wielkość popytu w regionie. Wskaźnik powinien być jak najwyższy. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Pokrycie planem zagospodarowania przestrzennego.** Dla potencjalnych inwestorów ważne jest, by lokalizacja inwestycji była objęta planem zagospodarowania. Wskaźnik jest więc stymulantą. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Gęstość dróg o nawierzchni twardej na 100 km².** Zagęszczenie dróg dobrej jakości oddaje dostępność komunikacyjną obszaru. Korzystna jest więc jak najwyższa wartość wskaźnika. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Gęstość zaludnienia na 1 km².** Prezentuje poziom popytu w gminie pod względem ilościowym. Wraz z wielkością dochodów z PIT na 1 mieszkańca oddaje pełny obraz popytu w regionie. Im wyższa gęstość tym korzystniej. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Udział osób w wieku produkcyjnym w ludności ogółem.** Oddaje bazę siły roboczej dostępnej dla potencjalnego inwestora. Stymulanta. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i szkół zawodowych na 1000 mieszkańców.** Oddaje jakość umiejętności siły roboczej dostępnej dla inwestora. Im wyższa tym lepiej. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Frekwencja wyborów samorządowych w 2010 roku.** Oddaje zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne regionu, a przez to jakość kapitału społecznego. Wskaźnik jest stymulantą. Dane pochodzą z Państwowej Komisji Wyborczej.
- **Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.** Podobnie jak frekwencja wyborcza prezentuje jakość kapitału społecznego. Korzystna jest wysoka wartość. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Efektywność władz samorządowych - pozwala na obserwację otoczenia instytucjonalnego regionu. Jego wyższa jakość buduje potencjał wzrostu społeczno-gospodarczego.

- **Wartość środków unijnych przypadających na 1 mieszkańca.** Pozwala ukazać jak efektywny jest samorząd w pozyskiwaniu dodatkowych środków, czyli działaniach na rzecz regionu. Wskaźnik jest stymulantą, a dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

- **Poziom deficytu/nadwyżki budżetowej na 1 mieszkańca.** Ukazuje sprawność urzędów w gospodarowaniu środkami finansowymi. Im wyższy wynik finansowy tym korzystniej. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

4. Atrakcyjność turystyczna - obrazuje atrakcyjność regionu dla osób postronnych. Przekłada się na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność inwestycyjną.

- **Liczba udzielonych noclegów.** Ukazuje poziom zainteresowania gminą pod względem turystycznym. Stymulanta. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Liczba miejsc noclegowych.** Pokazuje wielkość bazy turystycznej i warunki do rozwoju tej gałęzi gospodarki. Im więcej miejsc, tym korzystniej. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- **Średni czas pobytu.** Podobnie jak liczba udzielonych noclegów pokazuje poziom zainteresowania gminą. Stymulanta. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

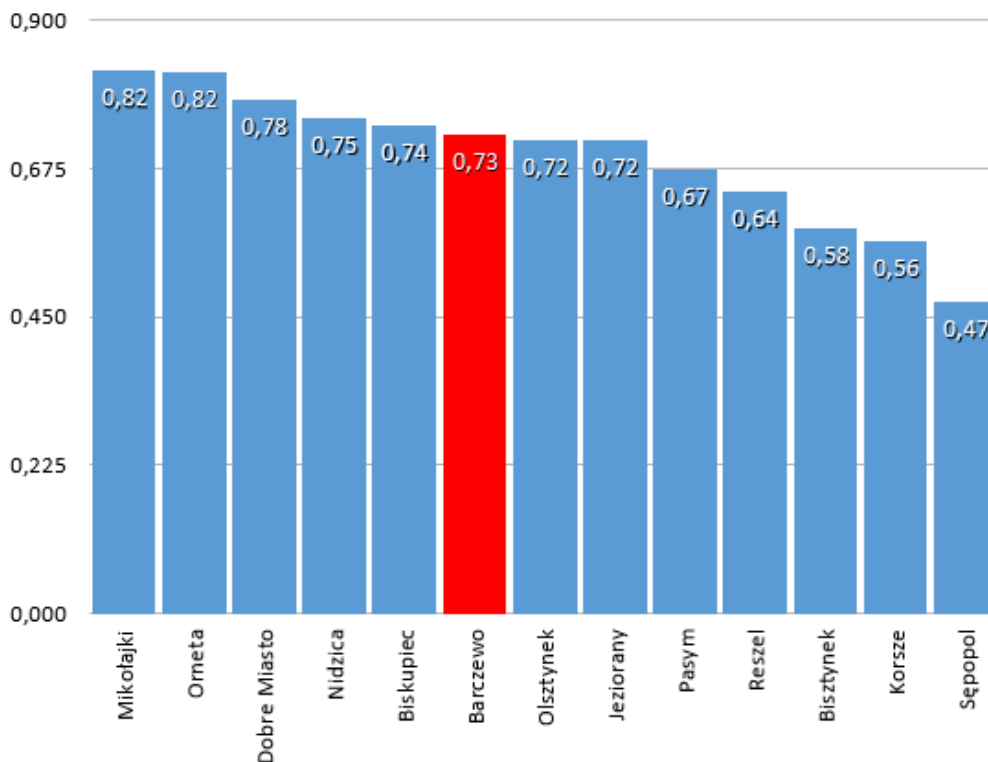
Uzyskane wyniki należało ujednoclić. Zrobiono to poprzez obliczenie stosunku wyniku gminy do wyniku lidera oraz wyeliminowanie wartości ujemnych w niektórych wskaźnikach. I tak maksymalna wielkość to 1, a minimalna 0. W dalszej kolejności obliczono średnią ważoną wszystkich składowych (0,3 dla potencjału społecznego, 0,3 dla otoczenia inwestycyjnego, 0,2 dla efektywności samorządu i 0,2 dla atrakcyjności turystycznej), co w efekcie dało wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego. Ze względu na ujednoclenie wyników ma on charakter wyłącznie porównawczy wśród badanych gmin. W próbie starano się uwzględnić bezpośrednio sąsiedztwo gminy Barczewo oraz stworzyć maksymalnie dużą próbę, aby dane porównawcze były wiarygodne. Kompromisem jest obszar NUTS 3 podregion 56 olsztyński (PL622). Aby wyniki były porównywalne wyłączone z próby miasto na prawach powiatu Olsztyn, gminy miejskie oraz wiejskie. Ostatecznie liczba badanych gmin wyniosła 13. Dane dotyczą roku 2013 z wyjątkiem danych o frekwencji wyborczej (2010).

II Wskaźnik ogólny

Gmina Barczewo osiągnęła 6 pozycję na 13 gmin. Jest to poprawny wynik. Wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego wyniósł w ostatecznym rozrachunku 0,727. Do lidera (Mikołajki) zabrakło 0,096, czyli około 13%. Przewaga nad ostatnią gminą (Sępole) wyniosła 0,255, czyli około 54%. Wykres jest spłaszczony w środkowej części (miejsca od 3 do 8). Różnice w tym obszarze mieszczą się w przedziale o wielkości około 9%.

Wśród gmin powiatu olsztyńskiego zwyciężyło Dobre Miasto (3 miejsce) przed Biskupcem i Barczewem (5 i 6 miejsce). Dalej znalazły się Olsztynek i Jeziorany (7 i 8). Barczewo straciło do Dobrego Miasta około 7%, zaś było lepsze od Jezioran o około 1%.

Wykres. Wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego

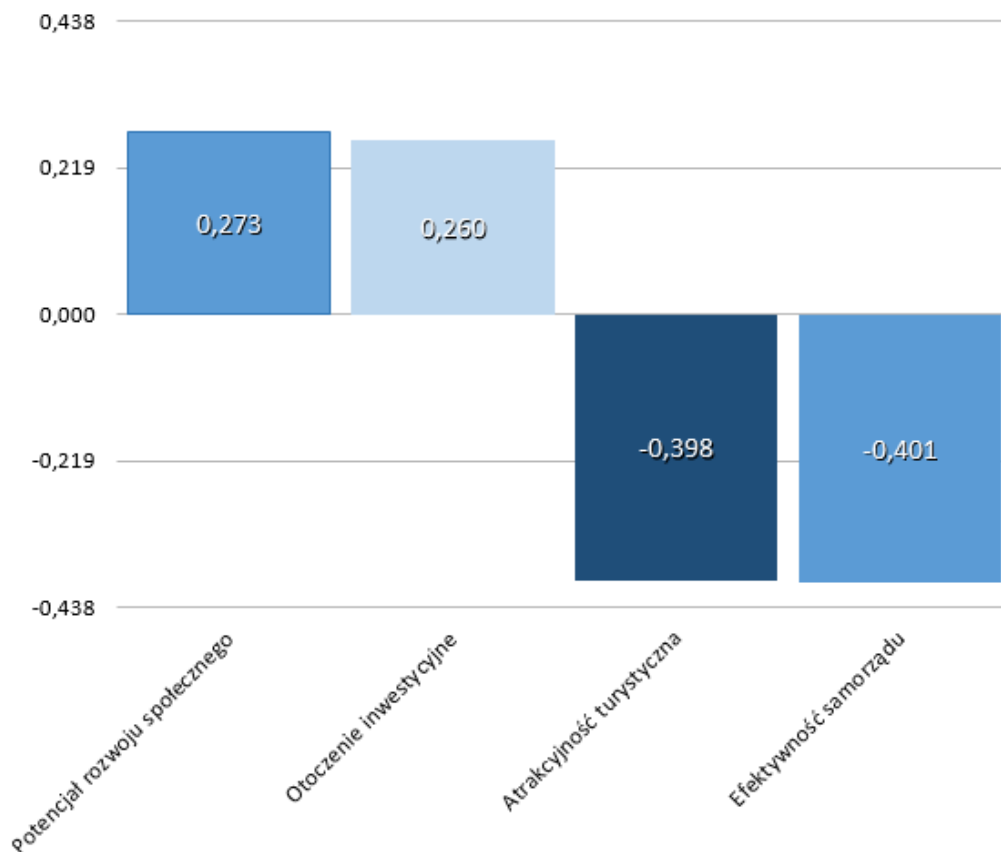

Źródło: Badania własne

III Wskaźniki cząstkowe

Najbardziej od końcowego wyniku różnił się wskaźnik składowy dla efektywności samorządu, ponieważ był najbardziej oddalony od wskaźnika ogólnego. Wpływ na wskaźnik był negatywny, ze względu na dużą stratę do lidera tego obszaru (Biskupiec). Kolejna różnica to atrakcyjność turystyczna (również negatywnie). Tutaj wpływ ponownie miała duża strata do lidera obszaru (Mikołajki). Później był potencjał rozwoju społecznego, w którym Barczewo jest najlepszą gminą. Najmniej różniło się otoczenie inwestycyjne - drugie miejsce i niewielka strata do lidera (Orneta). Wskaźniki oddziałujące pozytywnie miały mniejsze znaczenie dla ostatecznego wyniku ze względu na mniejszą dyspersję rezultatów w próbie. Podobnie sytuacja się miała z atrakcyjnością turystyczną - poza dwoma gminami o zauważalnie lepszych wynikach (Mikołajki i Olsztynek), reszta nie różniła się zbyt wiele. O niższej pozycji zdecydował obszar efektywności samorządu, w którym Barczewo zajęło 11 miejsce będąc niemal trzykrotnie słabsze od lidera. Różnice obrazuje poniższy wykres.

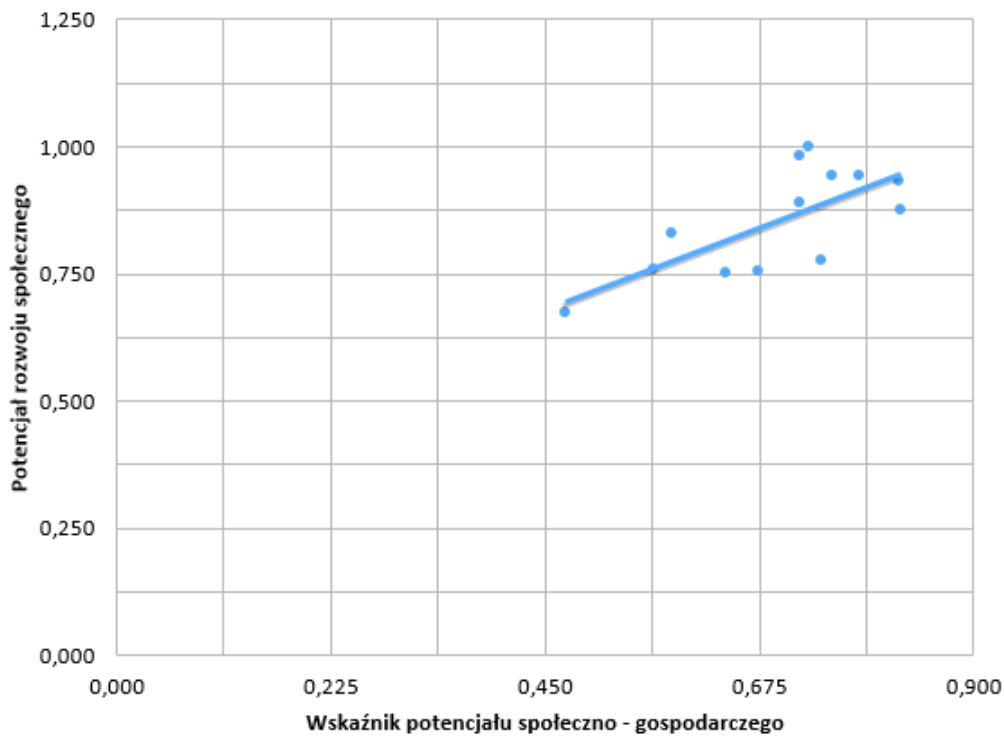
Wykres. Wpływ składowych na wskaźniki

Źródło: Badania własne

Porównując poszczególne składowe ze wskaźnikiem ogólnym możemy zaobserwować kilka ciekawych zależności. W przypadku wskaźnika potencjału rozwoju społecznego większość gmin jest skupiona wokół linii trendu. Jedynie dwa obszary wybijają się ponad trend - przy stosunkowo wysokich wartościach wskaźnika cząstkowego osiągają słabszy wynik ogólnego wskaźnika. Te gminy to Barczewo i Dobre Miasto. Dobra wartość wskaźnika obszaru potencjału rozwoju społecznego nie przekłada się więc zbyt silnie na ostateczny wynik.

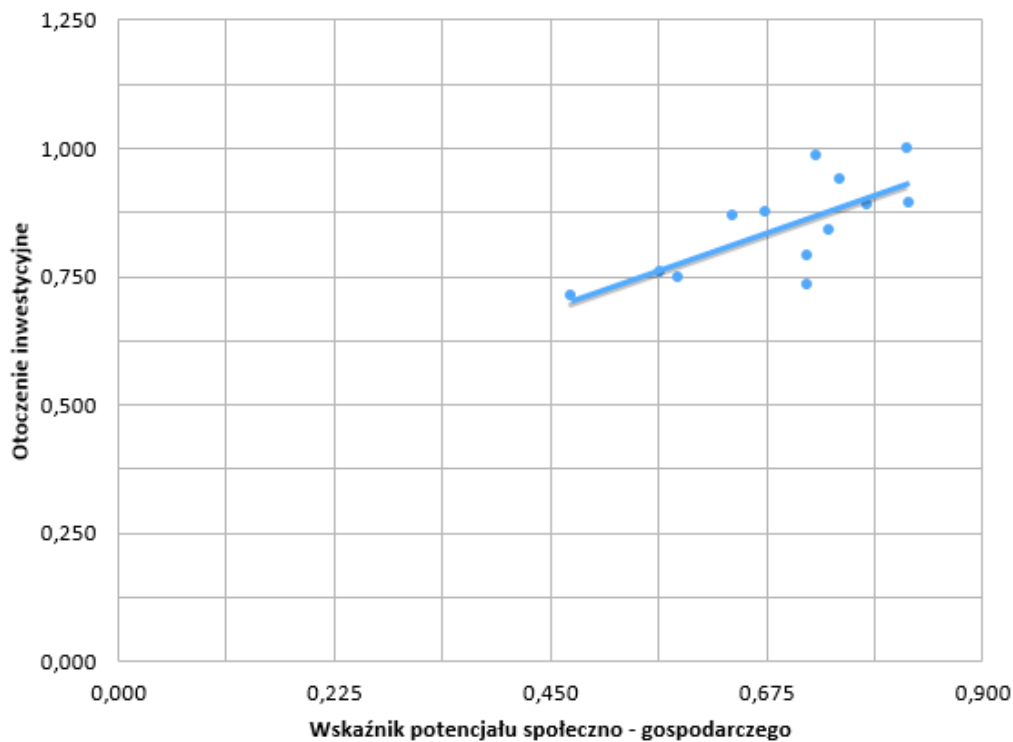
Wykres. Potencjał rozwoju społecznego

Źródło: Badania własne

W obszarze otoczenia inwestycyjnego zależności kształtują się podobnie. Wartości skupiają się gęsto wokół linii trendu. Obszar ten nie miał więc kluczowego znaczenia dla poprawienia pozycji w rankingu. Ponownie możemy zaobserwować nieznaczne wybicie dwóch gmin powyżej trendu. To Barczewo oraz Orneta. W przeciwnym kierunku najmocniej odchylają się Jeziorany.

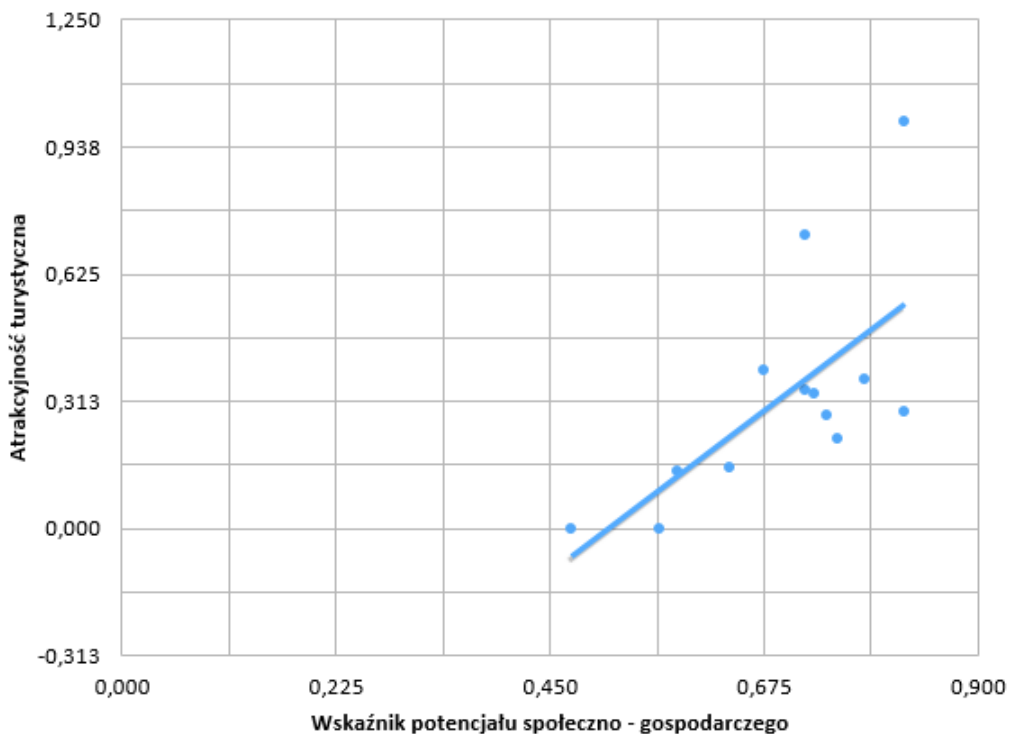
Wykres. Otoczenie inwestycyjne

Źródło: Badania własne

W przypadku turystyki możemy zaobserwować już wyższe odchylenia od trendu. Oznacza to, że obszar ten był mocniej zróżnicowany i mógł mieć większy wpływ na ostateczny wynik. Dwie najwyżej wybijające się gminy to Olsztynek oraz Mikołajki. Barczewo znajduje się tuż pod linią trendu.

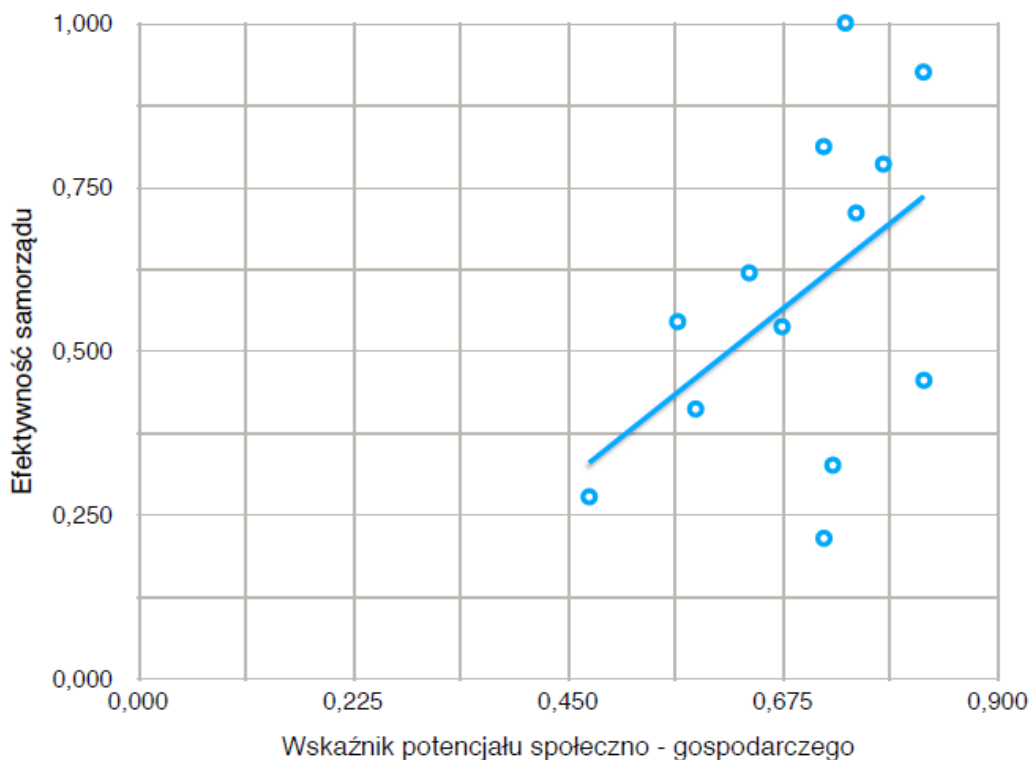
Wykres. Atrakcyjność inwestycyjna

Źródło: Badania własne

W obszarze efektywności samorządu łatwo dostrzec największe rozproszenie danych. Oznacza to, że dobry wynik w tej kategorii przekładał się najsilniej na dobrą pozycję w końcowym rankingu. Po stronie dodatniej najbardziej odchylają się od trendu Biskupiec oraz Orneta, zaś po stronie negatywnej Olsztynek oraz Barczewo.

Wykres. Efektywność samorządu

Źródło

Wyniki wskaźników cząstkowych dla gminy Barczewo wraz z pozycjami w rankingu cząstkowym przedstawione są w poniższej tabeli:

Tabela. Wyniki wskaźników cząstkowych dla gminy Barczewo wraz z pozycjami w rankingu cząstkowym

Obszar	Potencjał społ.	Inwestycje	Turystyka	Samorząd
Wynik wskaźnika cząstkowego	1,000	0,987	0,329	0,326
Miejsce w rankingu cząstkowym	1	2	6	11

Źródło: Badania własne

IV Rozwój w czasie

Istotne jest także porównanie jak się rozwijała pozycja Barczewa w czasie. Do porównania wybrano dwa punkty: rok 2013 jako ten z najnowszymi danymi oraz 2002 jako najodleglejszy punkt z dostępem do większości danych. Pod uwagę wzięto jednak 3 z 4 obszarów, ponieważ w obszarze efektywności samorządowej nie są dostępne dane do połowy wskaźników (średki unijne). W obszarze potencjału

rozwoju społecznego nie uwzględniono również danych dotyczących bezrobocia oraz pokrycia planem zagospodarowania przestrzennego, ponieważ nie są dostępne dla tego poziomu agregacji. W przypadku gminy Barczewo wskaźnik poprawił się w każdym z obszarów.

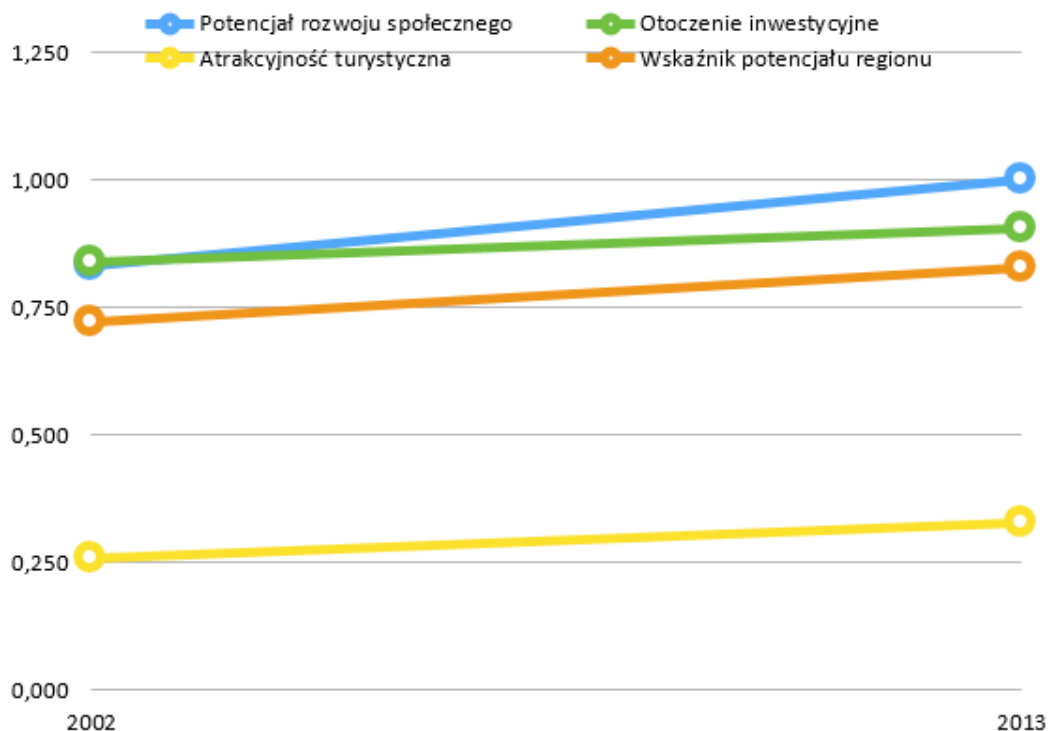
W przypadku potencjału społecznego wskaźnik wzrósł o niemal 20%, co zaowocowało awansem z drugiej pozycji na miejsce lidera zestawienia. Wynika to przede wszystkim ze zwiększenia wydatków inwestycyjnych, które zwiększyły się ponad dwukrotnie. Gorsze wyniki zanotowano dla egzaminu gimnazjalnego. W pozostałych przypadkach wartości nieznacznie wzrastały lub się nie zmieniały.

Jeśli chodzi o otoczenie inwestycji po wyłączeniu danych dotyczących pokrycia gminy planem zagospodarowania przestrzennego wskaźnik składowy wzrósł o 7%, co umożliwiło przesunięcie się z 10 na 7 miejsce w rankingu. Jest to rezultat dużych wzrostów w dziedzinie dochodów mierzonych dochodami gminy z PIT na 1 mieszkańca oraz przedsiębiorczości mierzonej za pomocą liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Należy jednak wspomnieć o stosunkowo dużym pogorszeniu w kategorii gęstości dróg. Nieznaczny wzrost nie skompensował przyspieszenia innych gmin w tej kategorii (szczególnie Nidzica).

Atrakcyjność turystyczna zwiększyła się niemal o 30%, jednak wynika to z efektu niskiej bazy, ponieważ same wartości poprawiły się nieznacznie. Pozwoliło to jednak na awans z 7 miejsca o jedną pozycję.

Wynik ogólny (40% potencjał społeczny, 40% otoczenie inwestycyjne, 20% atrakcyjność turystyczna) pozwala zaobserwować pokaźny wzrost o prawie 15%. Rezultatem jest awans z 6 pozycji na 4, ze stratą niewiele ponad 12% do lidera (Mikołajki).

Wykres. Pozycja Gminy Barczewo w latach

Źródło: Badania własne

V Podsumowanie

Gmina Barczewo należy do najprężniejszych gmin w badanym obszarze. Jej siła zaznacza się przede wszystkim w potencjale społecznym oraz otoczeniu inwestycyjnym. W tych kategoriach należy do ścisłej czołówki. Gorzej wypada natomiast pod względem atrakcyjności turystycznej oraz skuteczności działań władz samorządowych. Stąd wynika fakt, że Barczewo nie jest liderem wśród badanych gmin.

Porównując do lat wcześniejszych można z całą pewnością stwierdzić, że gmina się rozwinęła. Nie tylko nie straciła do czołówki (tak jak wiele innych gmin), ale zmniejszyła dystans do nich. Nie była liderem wzrostów (w rozwoju społecznym Mikołajki, w turystyce Dobre Miasto), ale stabilny rozwój pozwolił na nadrobienie strat.

Istnieje jednak kilka względów wymagających uwagi i poprawy. Wynikają one z obszarów będących słabymi stronami gminy, mianowicie atrakcyjności turystycznej oraz efektywności samorządów. Wyłączając jednak z obszaru turystyki dwie najlepsze gminy Barczewo znajduje się na poprawnej czwartej pozycji. W związku z tym nie wypada źle na tle innych. Poza tym poprawa w tej dziedzinie jest mało zależna od działań władz lokalnych. Pozostaje jednak kwestia efektywności działań tych władz.

Tutaj leży największa słabość gminy w tym zestawieniu. Istnieje jednak kilka sposobów na poprawienie tego aspektu. Pierwszy sposób to zbilansowanie budżetu gminy, tak aby nie pojawiał się deficyt. Przy jego braku lub minimalnej nadwyżce Barczewo mocno zbliżyłoby się do miejsca 5. Lepszym sposobem byłoby jednak bardziej skuteczne pozyskiwanie środków unijnych. Obecnie jest to tylko niewiele ponad 100 zł na 1 mieszkańca. Jednak podwojenie tej kwoty pozwoliłoby na większy wzrost wartości wskaźnika oraz awans na 4 pozycję tuż za Dobrym Miastem.

VI Pełne zestawienie gmin

Tabela. Zestawienie gmin

Pozycja	Gmina	Wskaźnik	Społ.	Inwestycje	Turystyka	Samorząd
1	Mikołajki	0,823	0,877	0,895	1,000	0,456
2	Orneta	0,822	0,933	1,000	0,287	0,925
3	Dobre Miasto	0,780	0,943	0,890	0,367	0,785
4	Nidzica	0,752	0,945	0,940	0,220	0,711
5	Biskupiec	0,740	0,776	0,840	0,278	1,000
6	Barczewo	0,727	1,000	0,987	0,329	0,326
7	Olsztynek	0,718	0,981	0,789	0,719	0,215
8	Jeziorany	0,718	0,891	0,733	0,341	0,812
9	Pasym	0,674	0,755	0,875	0,389	0,537
10	Reszel	0,640	0,751	0,868	0,150	0,619
11	Bisztynek	0,584	0,831	0,748	0,139	0,412
12	Korsze	0,565	0,760	0,760	0,000	0,545
13	Sępólno	0,472	0,675	0,714	0,000	0,278

Źródło: Badania własne

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT obejmuje analizę zewnętrzną gminy, (okazje i zagrożenia płynące z zewnątrz) oraz analizę wewnętrzną (mocne i słabe strony gminy). Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów: **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Formułowanie strategii gminy przy pomocy analizy SWOT składa się z sześciu etapów: cztery pierwsze należą do analizy, a dwa następne to czynności związane z wyborem strategii gminy.

ETAP I - Tworzenie listy odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące profilu i zakresu działalności gminy, określenia głównych potrzeb gminy.

ETAP II - Tworzenie listy odpowiedzi dotyczących otoczenia gminy. W tym etapie określamy makrootoczenie (otoczenie dalsze) oraz mikrootoczenie (otoczenie bliższe gminy) w kategoriach szans i zagrożeń.

ETAP III - Określenie słabych i mocnych stron gminy i skupienie się na wewnętrznych zasobach gminy.

ETAP IV - Określanie bieżącej sytuacji gminy w kontekście przewidywanych szans oraz zagrożeń występujących w otoczeniu.

ETAP V - Formułowanie wariantów strategicznych dla gminy i funkcjonalnych programów rozwoju.

ETAP VI Przygotowanie planu strategicznego, który jest wypadkowo słabych i mocnych stron organizacji w powiązaniu z szansami oraz zagrożeniami.

W wyniku analizy przeprowadzonej w trakcie sondażu społecznego uzyskano następującą ocenę wewnętrznych i zewnętrznych warunków rozwoju gminy:

Tabela. Analiza SWOT Gminy Barczewo

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre położenie komunikacyjne; - Położenie blisko m. Olsztyn; - Bogate i czyste środowisko przyrodnicze; - Położenie wśród lasów i jezior; - Wytyczone szlaki i trasy rowerowe; - Duże zasoby ludzkie do wykorzystania przez potencjalnych inwestorów; - Bogactwo kulturowe i etniczne – Warmia; - Wysokie nasycenie organizacjami społecznymi oraz wysoka aktywność części organizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> - Płytki rynek pracy o niekorzystnej strukturze branżowej; - Niewystarczające dochody Gminy - Niskie dochody mieszkańców Gminy; - Zły stan dróg powiatowych i gminnych; - Niedostateczny stan infrastruktury techniczno-środowiskowej; - Niski poziom przedsiębiorczości; - Niski poziom opieki zdrowotnej na terenie Gminy; - Niski poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie budownictwa komunalnego; - Ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej; - Słaba oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna; - Niski poziom wykształcenia społeczeństwa; - Słabe więzi społeczne; - Zbyt mało przygotowanych terenów pod budownictwo inwestycyjne; - Zbyt mało terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe; - Niewystarczające działania marketingowe Gminy;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Położenie Gminy na skrzyżowaniu ważnych dróg krajowych i międzynarodowej; - Turystyczna funkcja województwa warmińsko-mazurskiego; - Suburbanizacja Olsztyna – rozwoju strefy podmiejskiej na terenie Gminy; - Wykorzystanie atutów do rozwoju turystyki; - Wzrost zapotrzebowania na aktywne formy wypoczynku; - Możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej; - Gmina może stać się ośrodkiem rolniczym – przetwórcie płodów rolnych i zwierzęcych, jednostki obsługujące rolnictwo - Gmina może stać się ośrodkiem produkcji ekologicznej żywności – produkcja ekologicznej żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego; 	<ul style="list-style-type: none"> - Rosnąca konkurencja ze strony innych samorządów; - Odpływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży; - Niski % wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy może uniemożliwić wykorzystanie środków z UE; - Wysokie i długotrwałe bezrobocie;

<ul style="list-style-type: none">- Na terenie gminy funkcjonuje największy nowoczesny kompleks szklarniowy w Polsce- Gmina może stać się ośrodkiem turystycznym - hotele, pensjonaty, agroturystyka, lokale gastronomiczne, instytucje obsługi ruchu turystycznego;- Promocja Gminy;- Pozytywne oddziaływanie M. Olsztyn	
--	--

4. Wizja rozwoju Gminy Barczewo

Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 powstała na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli środowisk lokalnych. W trakcie spotkań zidentyfikowano i usystematyzowano obszary problemowe Gminy. Na tej podstawie określono problemy, cele oraz działania zawarte w strategii.

Metoda uspołeczniona tworzenia strategii jest zgodna z obowiązującymi standardami tworzenia dokumentów o znaczeniu strategicznym.

Wizja Strategii Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025.

Gmina Barczewo atrakcyjnym miejscem zamieszkania oferującym wysoką jakość życia, wykorzystująca i wspierająca rozwój subregionu olsztyńskiego.

Wizja została wypracowana na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonych warsztatów strategicznych, a także konsultacji z Władzami Gminy Barczewo.

Wysoka jakość życia jest podstawową potrzebą społeczności lokalnej. Składa się na nią wiele elementów, zarówno o charakterze miękkim, jak i twardym. Czyste, bezpieczne i urozmaicone środowisko, zapewniające dobre warunki do pracy, nauki i wypoczynku są głównym elementem wysokiej jakości życia. Konkurencyjność Gminy Barczewo, to umiejętność wykorzystywania dostępnych zasobów i szans w wygrywaniu konkurencji z innymi gminami. Konkurencyjność należy rozumieć jako rywalizowanie o wysoką jakość życia oraz rozwój społeczny i gospodarczy⁷.

Należy jednak pamiętać, że Gmina powinna przede wszystkim konkurować z gminami o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym oraz o podobnych walorach geograficzno-przyrodniczych, w mniejszym stopniu z gminami bezpośrednio sąsiadującymi. Sąsiedzi powinni raczej wykorzystywać wspólnie swoje walory w celu wzmocnienia atrakcyjności. Służą do tego związki i porozumienia przewidziane w ustawie o samorządzie gminnym⁸.

Zgodnie z literaturą przedmiotu konkurencyjność może być postrzegana na kilka sposobów. Można mówić o konkurencyjności cząstkowej gminy, tzn. o zdolności do osiągnięcia wysokiej pozycji w danej dziedzinie wśród innych gmin.

⁷ T. Markowski, Stymulowanie i regulowanie konkurencyjności regionów w świetle procesów globalizacji gospodarki, Samorząd Terytorialny nr 3, 2000

⁸ <http://www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/konkurencja-gmin/>

1. **konkurencyjność środowiskowa** – zdolność do oferowania mieszkańcom, turystom [...] różnorodnych i nienaruszonych działalnością ludzką walorów naturalnych;
2. **konkurencyjność gospodarcza**, którą można oddzielnie lub jednocześnie postrzegać jako:
 - a. bezwzględną lub stosunkową wartość wytworzonych (sprzedanych) na terenie gminy dóbr i usług;
 - b. gospodarczą atrakcyjność lokalizacji gminy oraz zasobów naturalnych (np. kopalin) położonych na terenie gminy;
3. **konkurencyjność socjalna** – zdolność układu terytorialnego do zapewnienia mieszkańcom pracy, opieki zdrowotnej, miejsc zamieszkania, pożądanego poziomu edukacji, usług komunalnych, usług kulturalno-rozrywkowych itp.;
4. **konkurencyjność inwestycyjna** tzn. atrakcyjność gminnej oferty korzyści zewnętrznych adresowanej do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych⁹.

W przypadku Gminy Barczewo konkurencyjność rozumiana powinna być w następujących wymiarach:

1. Konkurencja o mieszkańców zameldowanych i płacących podatki na terenie Gminy - umiejętność przyciągania nowych mieszkańców, przede wszystkim z Olsztynem poprzez zapewnienie im bezpieczeństwa, komfortu mieszkania, mniejszych obciążeń, w mniejszym stopniu zapewnienia pracy
2. konkurencja o inwestorów i przedsiębiorców – zarówno przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych, jak i wspieranie konkurencyjności firm lokalnych na rynkach ponadlokalnych;
3. konkurencja o turystów – umiejętność zachęcenia turystów do odpoczynku i rekreacji kilkudniowej, weekendowej, na terenie Gminy;
4. konkurencja o środki publiczne – wygrywanie konkurencji z innymi gminami o środki publiczne, szczególnie pochodzące z budżetu UE.

⁹ Andrzej Sztando, *Konkurencyjność gospodarcza a dochodowy fragment gminnej polityki budżetowej*. W: *Konkurencyjność miast i regionów*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001, s. 149-164.

5. Cel główny

Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Barczewo określono następująco:

Zrównoważony Rozwój Społeczno-Gospodarczy Gminy Barczewo w oparciu o położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodniczo-historyczne

Rozwój Gminy Barczewo w oparciu o położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodniczo-historyczne wpłynie na poprawę konkurencyjności Gminy. Atrakcyjność Gminy jako miejsca zamieszkania, prowadzenia biznesu, atrakcyjnego turystycznie ma na celu wzmocnienie lokalnej gospodarki, dającej miejsca pracy i zapewniającej dostęp do różnego rodzaju usług.

Istotnym czynnikiem warunkującym zrównoważony rozwój jest współpraca z M. Olsztyn oraz gminami ościennymi, w szczególności Biskupcem. Położenie Gminy umożliwia realizację wspólnych przedsięwzięć w obszarze infrastrukturalnym zarówno z m. Olsztyna jak i Biskupcem. Połączony potencjał gminy Barczewo i gminy Biskupiec umożliwi osiągnięcie efektu synergii.

6. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)

Podejmowanie określonych działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 skoncentrowane jest wokół czterech głównych obszarów problemowych, tzw. „obszarów priorytetowych”. Wybrane obszary priorytetowe Strategii, w ramach których wyznaczono kierunki i cele rozwoju oraz projekty, przedstawia poniższy schemat. Wybór obszarów priorytetowych rozwoju jest wynikiem analizy posiadanych potencjałów.

Cele strategiczne Gminy Barczewo odpowiadają celom strategicznym nakreślonym w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025. W określeniu celów uwzględnione zostały wyniki przeprowadzonych warsztatów strategicznych, diagnozy, analizy wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego i analizy SWOT.

Rysunek. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025

Źródło: Opracowanie własne

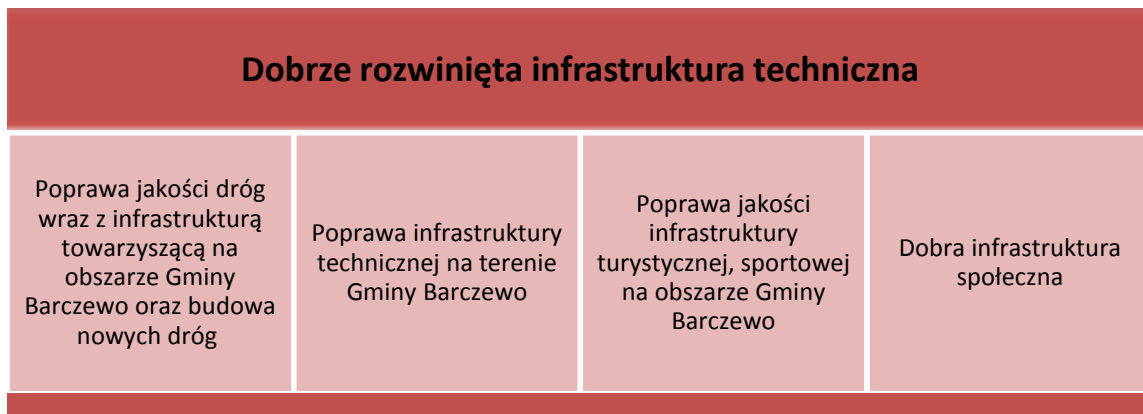
7. Cele operacyjne

W oparciu o zdefiniowane cele strategiczne, w kolejnym etapie prac nad strategią, przypisano im cele szczegółowe, które zaprezentowano w poniższych tabelach. Do każdego z celów przypisano cele operacyjne. W dalszej części strategii wskazano zadania do realizacji w ramach każdego z celów szczegółowych wraz z okresem ich realizacji.

Cele operacyjne opisane są w dwóch częściach. W pierwszej wskazane jest uzasadnienie wyróżnienia celów i efekty, jakie są oczekiwane, w drugiej zaś wymienione są kierunki działań.

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 1 *Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Rysunek. Cel strategiczny 1 oraz operacyjne

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 2 *Wysoka dostępność komunikacyjna i integracja wewnętrzna gminy* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 2 oraz cele operacyjne

Wysoka dostępność komunikacyjna i integracja wewnętrzna gminy			
Rozwój sprawnej i bezpiecznej komunikacji drogowej	Kreowanie zrównoważonej polityki przestrzennej	Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy	Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania gminą

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 3 *Korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 3 oraz cele operacyjne

Korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości				
Stworzony system wspierający rozwój przedsiębiorczości	Promocja gospodarcza	Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności	Rozwój agroturystyki	Rozwój lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności

Tabela. Cel strategiczny 4 oraz cele operacyjne

Aktywne działania na rzecz rozwoju turystyki			
Dziedzictwo kulturowe i region Warmii	Wykorzystanie potencjału sieci Cittaslow	Promocja turystyczna Gminy Barczewo	Aktywizacja działań samorządu gminnego, mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju turystyki

Przedstawione cele szczegółowe będą realizowane w oparciu o działania warunkujące realizację zarówno celów operacyjnych, jak i celów strategicznych niniejszego dokumentu.

8.1. Kierunki działań w celach operacyjnych

Cele operacyjne opisano w dwóch częściach. W pierwszej z nich wskazano uzasadnienie wyróżnienia celów i efekty, jakie są oczekiwane, w drugiej zaś wymieniono kierunki działań.

CEL STRATEGICZNY 1: DOBRZE ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

CEL OPERACYJNY 1.1. POPRAWA JAKOŚCI DRÓG WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ NA OBSZARZE GMINY BARCZEWO ORAZ BUDOWA NOWYCH DRÓG

Jednym z podstawowych warunków rozwoju Gminy Barczewo jest dostępność komunikacyjna zarówno wewnętrzna jak i zewnętrzna. Drogi o niskim standardzie nie będą zachęcać potencjalnych inwestorów, turystów oraz mieszkańców do podróżowania po obszarze Gminy.

W przeprowadzonych analiz wynika, iż modernizacja i rozbudowa dróg na terenie Gminy jest kluczowym zadaniem samorządu.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Inwestycje drogowe – Gmina, której zależy na rozwoju powinna posiadać dobre połączenia komunikacyjne, umożliwiające szybki i bezpieczny dojazd do głównych dróg wojewódzkich i krajowych. Biznes, turyści, mieszkańcy gminy oczekują sprawnego systemu komunikacyjnego. Komunikacja

drogowa jest dużym problemem Gminy, który uniemożliwia z jednej strony zintegrowanie wewnętrzne Gminy, a z drugiej pełne otwarcie na otoczenie zewnętrzne.

Urząd będzie podejmował działania zmierzające do realizacji projektów poprawiających komunikację w ramach powiatu olsztyńskiego. Lokalna infrastruktura drogowa, która obsługuje lokalny ruch pasażerski i towarowy na drogach gminnych będzie remontowana wg. potrzeb i możliwości finansowych Gminy.

Budowa oświetlenia ulicznego - Działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi. Inwestycje drogowe powinny być realizowane komplementarnie w powiązaniu do budowy oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Barczewo, gdyż umożliwi to obniżyć koszty inwestycji.

Remont i budowa przystanków / wiat autobusowych - Działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi.

CEL OPERACYJNY 1.2. POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE GMINY BARCZEWO

Istotnym warunkiem rozwoju Gminy Barczewo jest dobra i dostępna infrastruktura techniczna. Jej niska jakość lub brak mogą zniechęcać potencjalnych inwestorów, turystów oraz mieszkańców do podróżowania do Gminy Barczewo.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Budowa sieci wodno-kanalizacyjnych wraz z rozbudową systemu poprzez podłączenie nowych odbiorców – z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy Gminy mają dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej oraz nie oddają ścieków do oczyszczalni. Należy rozbudować system poprzez podłączenie nowych odbiorców (być może w części gminy konieczny będzie system rozproszony, oparty na przydomowych / grupowych oczyszczalniach. W części Gminy jest możliwość budowy kanalizacji w kierunku oczyszczalni ścieków w Biskupcu

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy Gminy oddają ścieków do oczyszczalni. Z uwagi na rozproszenie zabudowy kolonialnej na terenie Gminy należy wdrożyć program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie wykonalność technologiczna i koszt realizacji inwestycji przewyższa korzyści.

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) - Gmina Barczewo powinna stworzyć warunki do rozwoju OZE na terenie gminy. W tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego należy umożliwić potencjalnym inwestorom prywatnym i publicznym inwestycje w odnawialne źródła energii. Należy wykorzystać OZE do produkcji ciepła i energii elektrycznej na potrzeby gminy oraz jej mieszkańców.

W przypadku Gminy, której cele rozwojowe oparte są o naturalne uwarunkowania przyrodnicze, czyste środowisko, działania zmierzające do poprawy infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska powinny być obowiązkowo realizowane i traktowane w planach budżetowych priorytetowo.

CEL OPERACYJNY 1.3. POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, SPORTOWEJ NA OBSZARZE GMINY BARCZEWO

Cele obejmują następujące kierunki działań:

Stworzenie systemu tras rowerowych, pieszych, konnych – realizacja inwestycji drogowych powinna być powiązana z poszerzaniem długości tras rowerowych i pieszych. Barczewo chcąc rozwijać turystykę, jako jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, powinien nieustannie rozwijać trasy rowerowe, piesze, konne gdyż stanowi to jedną z atrakcji Gminy.

Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej - Sport, kultura fizyczna i rekreacja służyc mają rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Położenie Gminy oraz rozwój funkcji uzdrowiskowej należy uzupełnić infrastrukturę turystyczną i sportową o plaże i infrastrukturę towarzysząca w postaci przystani kajakowych, siłowni zewnętrznych, boisk do piłki siatkowej, nożnej.

CEL OPERACYJNY 1.4. DOBRA INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Wzrost jakości i dostępności opieki zdrowotnej – w ramach działania należy przeprowadzić działania mające na celu zwiększenie dostępności usług medycznych i podniesienie standardu świadczeń zdrowotnych. Istotnym elementem opieki zdrowotnej są programy z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Stworzenie warunków do opieki nad osobami starszymi – w ramach działania należy stworzyć warunki do opieki nad osobami starszymi. Z uwagi na wzrost liczby seniorów Gmina powinna zapewnić mieszkańcom Gminy odpowiednie warunki do życia, spędzania czasu wolnego i opieki zdrowotnej. Z uwagi na dogodne położenie Gminy oraz warunki przyrodnicze osoby starsze przy dobrze przygotowanej infrastrukturze mogą być ważnymi odbiorcami oferty turystycznej

Rozwój oferty wychowawczo-edukacyjnej - dobre wykształcenie dzieci i młodzieży zwiększy ich szanse w życiu dorosłym na osiągnięciu sukcesów zawodowych, edukacyjnych. Wpłyne to także na wzrost ich zainteresowania i zaangażowanie sprawami Gminy. Wzrost aktywności dzieci i młodzieży znajdzie przełożenie na wzrost popytu na różne usługi uzupełniające w tym zakresie. Dobrze rozwinięta funkcja

żłobkowa i przedszkolna przyczyni się także do aktywizacji zawodowej kobiet pozostających na urloпах wychowawczych, a także stworzy dogodne warunki dla rodziców do osiedlenia się na terenie Gminy. W ramach tego działania przewiduje się stworzenie systemu wsparcia prywatnych placówek żłobkowych i przedszkolnych, rozwój infrastruktury wychowawczo-oświatowej oraz wdrożenie projektu zajęć pozalekcyjnych skierowanych do młodzieży z terenu miasta Barczewo jak i mieszkających na obszarze wiejskim gminy.

CEL STRATEGICZNY 2: WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I INTEGRACJA WEWNĘTRZNA GMINY

CEL 2.1. ROZWÓJ SPRAWNEJ I BEZPIECZNEJ KOMUNIKACJI DROGOWEJ

W ramach celu realizowane będą zadania zapewniające sprawną komunikację drogową wewnątrz gminy pomiędzy miejscowościami gminnymi oraz z gminami ościennymi. Brak dostępności komunikacyjnej gminy jest istotną barierą w rozwoju Gminy. Gmina powinna stworzyć program rozwoju komunikacji drogowej na terenie gminy, w ramach którego określone zostaną priorytety oraz kierunki działania umożliwiające rozwój sprawnej i bezpiecznej komunikacji drogowej.

CEL 2.2. KREOWANIE ZRÓWNOWAŻONEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Zapewnienie przejrzystej polityki przestrzennej, z jasno określonym przeznaczeniem terenów, jest niezbędnym wymogiem przemyślanego lokowania inwestycji na terenie Gminy. Gmina musi jasno określić przeznaczenie terenów pod inwestycje. Na jednym obszarze nie można dopuszczać zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Przyczynia się tym samym do zapobiegania konfliktom społecznym oraz do zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - celem będzie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego terenów o znacznych walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Rewitalizacja Barczewa – realizacja 1 etapu rewitalizacji obejmującego ściśle centrum Barczewa zakończyła się sukcesem. Koniecznym elementem wspomagającym rozwój miasta a także pozwalającym kreować zrównoważoną politykę przestrzenną będzie 2 etap rewitalizacji. W ramach działań rewitalizacyjnych powinny zostać objęte kolejne obszary miasta, gdyż obecny stan tkanki miejskiej jest zły. Działanie powiązane z zintegrowanymi przedsięwzięciami Cittalsow.

Odnowa miejscowości w Gminie Barczewo – odnowa miejscowości jest istotna z uwagi na poprawę wizerunku Gminy. Realizację tych działań należy rozpocząć od przeglądu i aktualizacji planów odnowy miejscowości. W ramach tych działań należy poprawić infrastrukturę techniczną, w tym także drogową. Realizując działania związane z odnową miejscowości należy pamiętać o „rewitalizacji społecznej” skierowanej do mieszkańców obszaru objętego działaniami inwestycyjnymi. Brak działań „miękkich” wpłynie negatywnie na zmniejszenie efektów tych działań.

Tworzenie planów i uzbrajanie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe – Gmina Barczewa m.in. z uwagi na bliskość Olsztyna oraz niższy koszt zakupu mieszkań, gruntów jest atrakcyjnym miejscem do osiedlenia dla mieszkańców Olsztyna. Gmina chcąc się rozwijać musi

stworzyć plan uzbrajania terenów inwestycyjnych pozwalających na rozwój budownictwa mieszkaniowego, zarówno indywidualnego jak i zbiorowego.

CEL 2.3. ZAANGAŻOWANE SPOŁECZEŃSTWO NA RZECZ ROZWOJU GMINY

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Aktywizacja społeczności lokalnej i wzmacnianie kapitału społecznego - Wysokiej jakości kapitał społeczny kojarzony jest najczęściej z umiejętnością rozwiązywania problemów i podejmowania działań we współpracy z innymi. Współpraca oparta na zaufaniu jest ważna zarówno w wymiarze gospodarczym jak i społecznym. Urząd powinien wspierać aktywność organizacji pozarządowych oraz rozwój partycypacji społecznej. Urząd Miejski będzie wspierał działalność organizacji pozarządowych, ale także liderów i grup liderów lokalnych ukierunkowaną na współpracę różnych środowisk oraz różnych partnerów. Jednocześnie rozwijać należy ideę partycypacji społecznej, zarówno w sferze zachęcania społeczności lokalnej do aktywnego rozwiązywania problemów lokalnych.

Należy kontynuować działania skierowane do różnych grup społecznych (z naciskiem na dzieci, młodzież i osoby starsze). Ważne są przede wszystkim działania/projekty pobudzające aktywność, budujące ofertę spędzania wolnego czasu. Organizacją tego typu działań/projektów powinny zająć się organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola, świetlice środowiskowe we współpracy z Urzędem Miejskim.

Rozwój świetlic wiejskich – świetlice wiejskie są istotnym elementem aktywizacji środowisk lokalnych. Na terenie Gminy Barczewo funkcjonują kilkanaście świetlic. Należy aktywizować ich funkcjonowanie np. poprzez zatrudnienie animatorów, przekazanie świetlic organizacjom pozarządowych w drodze konkursu ofert na organizację czasu wolnego ze szczególnym naciskiem na czas wolny dzieci, młodzieży i osób starszych, lub zleceniu zadań własnych. Świetlice wiejskie to program, oferta nie budynek i o tym należy pamiętać. Brak atrakcyjnej oferty wpłynie negatywnie na zainteresowanie mieszkańców korzystaniem z ich oferty.

Kształcenie liderów lokalnych – bezpośrednim realizatorem tego zadania nie jest Urząd Miejski. W ramach dostępnych środków na szkolenia z UE należy stworzyć program kształcenia liderów lokalnych. Sprawni liderzy, skuteczne organizacje pozarządowe muszą być dobrze przygotowane do codziennej pracy. Zapewnić im to mogą szkolenia, staże w innych organizacjach. Zadanie to powinno być realizowane przez duże organizacje pozarządowe o uznanej renomie, które działają skutecznie od wielu lat.

CEL OPERACYJNY 2.4. WDROŻENIE NOWOCZESNYCH METOD ZARZĄDZANIA GMINĄ - otwarcie Urzędu Miejskiego na nowe rozwiązania z zakresu zarządzania, bazujące na przepływie informacji pomiędzy mieszkańcami, biznesem, społeczeństwem a Urzędem wpłynie na osiągnięcie wzajemnego zrozumienia, co przyczyni się do lepszego zaspokojenia potrzeb.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Usprawnienie systemu komunikacji w Gminie – między władzą samorządową a mieszkańcami – w ramach zadania powinno się wdrożyć mechanizmy konsultacji społecznych w zakresie istotnych dla mieszkańców spraw. Można zastosować do tego platformy internetowe dedykowane konsultacjom społecznym.

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Urzędzie Miejskim – Urząd, chcąc pozyskać inwestorów a także otworzyć się na turystów, powinien wprowadzić nowoczesne standardy obsługi interesantów. Warto rozważyć wyodrębnienie komórki, osoby odpowiedzialnej za obsługę inwestorów i promocję Gminy Barczewo.

CEL STRATEGICZNY 3: KORZYSTNE WARUNKI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL OPERACYJNY 3.1. STWORZONY SYSTEM WSPIERAJĄCY ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Ze względu na swoje położenie oraz Barczewo powinno stworzyć system wspierający rozwój przedsiębiorczości. Rozwój przedsiębiorczości może być wspierany poprzez stosowanie kilku ważnych instrumentów, które są w gestii samorządu lokalnego. Należą do nich inwestycje infrastrukturalne, instrumenty podatkowe, jak i działania miękkie. Barczewo potrzebuje wciąż prac w zakresie budowania dobrego klimatu dla przedsiębiorców.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Stworzenie systemu zachęt i udogodnień dla przedsiębiorców – Gmina Barczewo stworzy przejrzysty system zachęt podatkowych dla przedsiębiorców, którego celem będzie złagodzenie trudniejszych, w porównaniu z konkurencją, warunków prowadzenia działalności gospodarczej w oddaleniu od głównych centrów gospodarczych.

Powołanie komórki ds. promocji inwestycji i rozwoju gospodarczego - należy rozważyć powołanie podległej bezpośrednio Burmistrzowi komórki/osoby ds. promocji inwestycji i rozwoju gospodarczego - pełnomocnictwo do oficjalnego reprezentowania Gminy przed inwestorami, odpowiedzialność za pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych;

Rozwój współpracy z Centrum Obsługi Inwestora WMARR S.A. - Urząd Miejski będzie kontynuował współpracę z COI, a także innymi instytucjami mogącymi przyczynić się do większego zainteresowania Gminą. Barczewo nawiąże stałe kontakty z najważniejszymi instytucjami promującymi biznes Województwa Warmińsko-Mazurskiego, których celem będzie jak najlepsza informacja o możliwościach inwestycyjnych w Gminie, ale także wykorzystanie potencjału gospodarczego i edukacyjnego dla poszerzenia możliwości inwestycyjnych w całym województwie.

Pozyskanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy – z uwagi na położenie Gminy blisko M. Olsztyn, na skrzyżowaniu ważnych dróg teren gminy jest atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów. Gmina chcąc realizować oczekiwania mieszkańców skierowane na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy musi pozyskać tereny, które zostaną uzbrojone na potrzeby potencjalnych inwestorów. Istotnym elementem uzbrojenia terenów inwestycyjnych może być współpraca z zainteresowanymi inwestorami w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

CEL OPERACYJNY 3.2. PROMOCJA GOSPODARCZA GMINY BARCZEWO

Ze względu na swoje położenie oraz relacje gospodarcze, promocja biznesowa powinna być ukierunkowana na rynek Rosyjski (Obwód Kaliningradzki FR), Olsztyn. Promocja gospodarcza będzie wykorzystywać miejscowe, indywidualne i niespotykane gdzie indziej zasoby środowiskowe. Pozwoli to na prowadzenie aktywnej polityki kierunkowego pozyskiwania kapitału zewnętrznego.

Gmina Barczewo wymaga wysokiej aktywności promocyjnej ukierunkowanej na cele, jakimi powinny być: wzrost inwestycji zewnętrznych (kapitał krajowy i zagraniczny) oraz wzrost liczby turystów.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Aktywna działalność rady gospodarczej – Burmistrz przy pomocy Urzędu Miejskiego będzie aktywizował i moderował dyskusję z przedstawicielami MSP. Celem współpracy będzie lepsze zrozumienie środowisk biznesowych i administracji, a także poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Promocja gospodarcza na rynkach krajowych i zagranicznych - Urząd Miejski będzie rozwijał działalność promocyjną (m.in. poprzez szerokie zastosowanie technologii komunikacyjno-informacyjnych), koncentrując swoją uwagę na instrumentach promocji wykorzystujących bezpośrednie kontakty z potencjalnymi inwestorami.

Przygotowanie strategii promocji Gminy Barczewo – stworzony dokument powinien kłaść duży nacisk na promocję gospodarczą i turystyczną Gminy Barczewo, a także przyczynić się do budowy jego marki.

CEL OPERACYJNY 3.3. EDUKACJA W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KREATYWNOŚCI

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności młodzieży ze szkół podstawowych z terenu Gminy – w ramach zadania realizowane będą programy edukacyjne w szkołach podstawowych ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości;

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności młodzieży ze szkół gimnazjalnych z terenu Gminy – w ramach zadania realizowane będą programy edukacyjne w gimnazjach ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości;

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej na terenie Gminy Barczewo – wiedza społeczeństwa na temat ekonomii społecznej (ES) jest słaba. Działanie na rzecz ES musi wymagać promocji idei, korzyści płynących z funkcjonowania podmiotów ES. Kampania ta powinna być skierowana do wszystkich mieszkańców gminy, w szczególności klientów urzędów pracy, pomocy społecznej, a także młodzieży, władz sołtysów i przedsiębiorców.

Wyszukanie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej – działanie na rzecz ES wymaga wiedzy i przygotowania osób zaangażowanych w tę ideę. W ramach działania należy zorganizować szkolenia, wizyty studyjne dla przedstawicieli UG, MOPS oraz lokalnych NGO.

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej – w ramach tego działania należy oprzeć rozwój wiosek tematycznych o podmioty ekonomii społecznej.

CEL OPERACYJNY 3.3. ROZWÓJ AGROTURYSTYKI

Gmina Barczewo chcąc zrealizować postawione w Strategii cele musi dążyć do stworzenia na swoim terenie miejsc pobytu turystów. Jak wskazują dane zwarte w diagnozę liczba miejsc noclegowych na terenie gminy jest mała. Analiza danych dotyczących turystyki na terenie Gminy wskazuje, że na przestrzeni okresu nastąpił wzrost korzystających z noclegów. Uczestnicy warsztatów strategicznych oraz osoby uczestniczące w badaniach ankietowych wskazywali na potrzebę rozwoju agroturystyki na terenie Gminy.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Pośrednia pomoc władz gminy w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych (m.in. doradztwo, szkolenia, promocja) – władze Gminy będą wspierać pośrednio utworzenie gospodarstw agroturystycznych na swoim terenie poprzez działania doradcze, edukacyjne skierowane dla zainteresowanych utworzeniem agroturystyki. Dodatkowo władze Gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w pozyskaniu środków finansowych na utworzenie gospodarstw agroturystycznych m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

CEL OPERACYJNY 3.4. ROZWÓJ LOKALNEGO PRZETWÓRSTWA I PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ ŻYWNOŚCI

Barczewo należy do miast Ciitaslow. Ruch Slow Cities promuje użycie technologii zorientowanych na poprawę jakości środowiska i tkanki miejskiej oraz dodatkowo zabezpieczanie produkcji wyjątkowej żywności i win wpływających na charakter regionu. Ponadto ruch Slow Cities dąży do promocji dialogu i komunikacji pomiędzy lokalnymi producentami i konsumentami. Dzięki pomostowym pomysłom ochrony środowiska, promocji zrównoważonego rozwoju i poprawie miejskiego życia ruch Slow Cities dostarcza bodźców branży produkcji żywności używającej naturalnych i przyjaznych dla środowiska technik¹⁰.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Pośrednia pomoc władz gminy w tworzeniu lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności (m.in. doradztwo, szkolenia, promocja) – władze Gminy będą wspierać tworzenie przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności na swoim terenie poprzez działania doradcze, edukacyjne skierowane dla zainteresowanych utworzeniem agroturystyki. Dodatkowo władze Gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w pozyskaniu środków finansowych na uruchomienie takiej działalności m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

Współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w przetwórstwie – na terenie Województwa funkcjonują podmioty zajmujące się lokalnym przetwórstwem, dziedzictwem kulinarnym. Gmina

¹⁰ <http://cittaslowpolska.pl/miedzynarodowa-siec-miast-cittaslow> (dostęp 14-12-2014, godz. 20.13)

wspólnie z tymi podmiotami realizować będzie przedsięwzięcia wspierające ten obszar rolnictwa i przetwórstwa.

CEL STRATEGICZNY 4: AKTYWNE DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWOJU TURYSTYKI

CEL 4.1. DZIEDZICTWO KULTUROWE I REGION WARMII

W ramach celu zostaną podjęte działania mające na celu ochronę zabytków na terenie Gminy. Realizacja celu poprzedzona powinna zostać opracowaniem gminnego programu ochrony zabytków oraz programu rewitalizacji. Zostaną stworzone mechanizmy finansowania ochrony zabytków, a także ich remontów z udziałem Urzędu Miejskiego oraz środków zewnętrznych.

CEL 4.2. WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU SIECI CITTASLOW

Barczewo należy do miast Cittaslow. Ruch Slow Cities promuje użycie technologii zorientowanych na poprawę jakości środowiska i tkanki miejskiej oraz dodatkowo zabezpieczanie produkcji wyjątkowej żywności i win wpływających na charakter regionu.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Rewitalizacja przestrzeni publicznej centrum starego miasta w Barczewie – zadania wpisane w to działanie wynika z zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, które Gmina planuje zrealizować z funduszy UE. Celem działania jest poprawa jakości i estetyki obszaru rewitalizowanego w Barczewie, poprawa dostępu do zatrudnienia osobom z terenu rewitalizowanego zagrożonym wykluczeniem społecznym, budowa tożsamości regionalnej w Barczewie oraz ochrona dziedzictwa kulturowego Warmii.

Budowa infrastruktury rekreacyjnej w centrum Starego Miasta w Barczewie - zadania wpisane w to działanie wynika z zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, które Gmina planuje zrealizować z funduszy UE. Celem działania jest poprawa jakości obszarów rewitalizowanych, dla włączenia społeczności Barczewa, zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Barczewie, budowa tożsamości regionalnej w Barczewie oraz ochrona zasobów naturalnych Barczewa.

CEL OPERACYJNY 4.3. PROMOCJA TURYSTYCZNA GMINY BARCZEWO

Promocja turystyczna Barczewa jest niezbędnym elementem mogącym wzmocnić rozpoznawalność Gminy, a także wpłynąć na wzrost liczby nowych mieszkańców i turystów odwiedzających ten obszar. Promocja miasta, jest jednym z kluczowych aspektów członkostwa w sieci Cittaslow. Promocja skupiać się powinna na pokazaniu, że w małym mieście dobrze się żyje (ze względu na bliskość natury, dobrej jakości produkty, silne wspólnoty lokalne). Pozwoli ona przyciągnąć turystów zainteresowanych odpoczynkiem w niedużym mieście, gdzie życie płynie wolniej, panuje przyjazna atmosfera.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Promocja turystyczna Gminy – w ramach zadania należy stworzyć strategię promocji Gminy Barczewo podkreślającą jej położenie na Warmii a następnie wdrożyć założone w niej działania. Istotnym elementem będzie aktywizacja działań Urzędu w zakresie promocji turystycznej.

Stworzenie narzędzi promocji Gminy - Najbardziej efektywnym, dostępnym kanałem promocji jest dobrze przygotowana, czytelna strona internetowa urzędu, która prezentuje ofertę turystyczną i zachęca turystów do odwiedzenia Gminy. W ramach zadania należy położyć nacisk na promocję gminy z wykorzystaniem strony www urzędu.

CEL OPERACYJNY 4.4. AKTYWIZACJA DZIAŁAŃ SAMORZĄDU GMINNEGO, MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA RZECZ ROZWOJU TURYSTYKI

Rozwój turystyki na terenie Gminy Barczewo powinno opierać się o dziedzictwo kulturalne, historyczne oraz wykorzystać położenie Gminy na terenie historycznej Warmii. Umiejętne eksponowanie dorobku kulturowego istotnie podnosi atrakcyjność Gminy, przyciąga turystów i sprzyja aktywności gospodarczej mieszkańców.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej – lokalne produkty turystyczne - w ramach działania należy przygotować ofertę turystyczną prezentującą produkty turystyczne. Na terenie Gminy należy stworzyć produkty turystyczne integrujące wszystkie walory Gminy. Zintegrowane, kompleksowe produkty turystyczne stanowiąc będą ważną atrakcję turystyczną.

Urozmaicenie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej – wzrost aktywności mieszkańców wiąże się z uprawianiem rozmaitych form rekreacji i wypoczynku, w tym różnych sportów. W związku z tym, koniecznym jest podjęcie działań inwestycyjnych oraz organizacyjnych zapewniających dostępność urozmaiconej oferty wszystkim mieszkańcom, niezależnie od miejsca zamieszkania na terenie Gminy. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia społeczności lokalnej. Obecna baza rekreacyjno-sportowa na terenie Gminy Barczewo jest niewystraszająca i mało atrakcyjna. Baza ta w ograniczonym stopniu zaspokaja potrzeby mieszkańców. W ramach działania powinno się realizować budowę ścieżek spacerowych, rowerowych, pieszych, konnych a także zagospodarować brzegi jezior i rzek.

Stworzenie oferty wypoczynku dla osób starszych – z uwagi na otwarcie Gminy Barczewo na osoby starsze oraz wzrost liczby osób starszych w Gminie powinna powstać oferta wypoczynku dostosowana do potrzeb i możliwości osób starszych. Stworzenie kompleksowej oferty dedykowanej osobom starszym umożliwi Gminie pozyskanie inwestorów zainteresowanych stworzeniem domów opieki nad osobami starszymi itp.

Stworzenie oferty wypoczynku dla rodzin z dziećmi – z uwagi na bliskość Olsztyna i atrakcyjne uwarunkowania przyrodnicze Gmina Barczewo powinna stworzyć ofertę aktywnego wypoczynku dla

rodziców z małymi dziećmi. Rodzice poszukują takich miejsc, gdzie można połączyć wypoczynek z atrakcyjną ofertą animacyjną dla dzieci. Na terenie Gminy funkcjonuje kilka ośrodków posiadających ofertę dedykowaną dla rodzin, które są chętnie odwiedzane w sezonie. Warto podjąć kroki pozwalające na zintegrowaniu ich oferty w produkt turystyczny oraz stworzyć platformę wymiany doświadczeń, itp.

9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami

9.1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W części określającej priorytety polityki regionalnej do roku 2020 określono trzy cele:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy triadę: konkurencyjność-spójność-sprawność.

W KSRR określono dla 3 celów kierunki działania dla obszarów wiejskich.

Tabela. Cele i działania KSRR dla obszarów wiejskich

Cel	OBSZARY WIEJSKIE
<p>Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe 2. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich 3. Zwiększanie wykorzystania zasobów ludzkich – zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej (w tym wahadłowej) 4. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego 5. Rozwój miast powiatowych – lokalnych ośrodków rozwoju 6. Tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych 7. Rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej
<p>Cel 2 SPÓJNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapóźnione obszary wiejskie - restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna 2. Poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości 3. Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usługi 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu z procesów rozwojowych obszarów skrajnie peryferyjnych 5. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
<p>Cel 3 SPRAWNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach 2. Lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych 3. Mechanizmy koordynacyjne, w tym zarządzanie wieloszczeblowe 4. Budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między aktorami polityki regionalnej

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Założone w ramach Strategii Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 cele wpisują się w kierunki wyznaczone w KSRR.

9.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W planie wyodrębniono kilka stref polityki przestrzennej. Podstawę analizy przeprowadzonej przy wydzieleniu tych stref stanowiły obszary o podobnych uwarunkowaniach wyodrębnione w diagnozie prospektywnej przy zastosowaniu następujących kryteriów:

- zdolności do przełamywania recesji gospodarczej;
- potencjałów w rozwojowych przeanalizowanych pod kątem ich wykorzystania i określenia rezerw do dalszego rozwoju oraz występujących: preferencji, barier i ograniczeń;
- założeń rozwoju przyjętych w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa;
- krajowych i europejskich trendów w rozwoju przyjętych w *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*.

Na obszarze województwa wydzielono sześć stref polityki przestrzennej:

1. Bartoszycko-kętrzyńska (część północna województwa);

2. Olsztyńska (część środkowa);
3. Elbląska (część zachodnia);
4. Ełcka11 (część wschodnia);
5. Działdowska (część południowo-zachodnia);
6. Szczycieńska (część południowa).

Barczewo należy do olsztyńskiej strefy polityki przestrzennej. Zgodnie z zapisami planu w strefie tej występują znaczne potencjały do rozwoju, z których najważniejsze to:

- wybitne w skali europejskiej walory przyrodniczo-krajobrazowe ze szlakami turystycznymi wodnymi o randze krajowej i międzynarodowej, w tym Szlak Krutyni, Szlak Wielkich Jezior Mazurskich;
- położenie przy drodze Olsztyn-Olsztynek oraz drodze krajowej nr 16 Grudziądz-Olsztyn-Ełk-Augustów klasy GP (docelowo projektowana droga ekspresowa). Drogi te powiążą obszar funkcjonalny i województwo z krajowym systemem dróg szybkiego ruchu;
- istniejące zainwestowanie rekreacyjne, z najwyższą w województwie koncentracją obiektów turystycznych całorocznych o wysokim standardzie wyposażenia; możliwości rozwoju funkcji uzdrowiskowej w oparciu o sprzyjające warunki klimatyczne: Ameryka i Marózek (gmina Olsztynek), Jasieńczyk (gmina Pozezdrze); rozwój przedsiębiorczości w oparciu o Specjalną Strefę Ekonomiczną w Dobrym Mieście; istniejący regionalny port lotniczy w Olsztynie oraz projektowany w Gryź- linach;
- złoża surowców naturalnych, w tym ok. 15% zasobów złóż kruszywa w województwie;
- w Olsztynie projektowana jest budowa terminalu transportu kombinowanego; położenie w zasięgu oddziaływania krajowego ośrodka równoważenia rozwoju miasta Olsztyna oraz miast Mrągowo i Giżycko o subregionalnym zasięgu oddziaływania.

9.3. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 wpisuje się w cele strategii regionalnej i będzie je realizować. W ramach prac nad strategią wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlające potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które będą przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia. W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
2. Aglomeracja Olsztyna;
3. Ośrodki subregionalne;
4. Nowoczesna wieś;

5. Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
7. Obszary przygraniczne;
8. Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
9. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

Barczewo wpisuje się w następujące OSI:

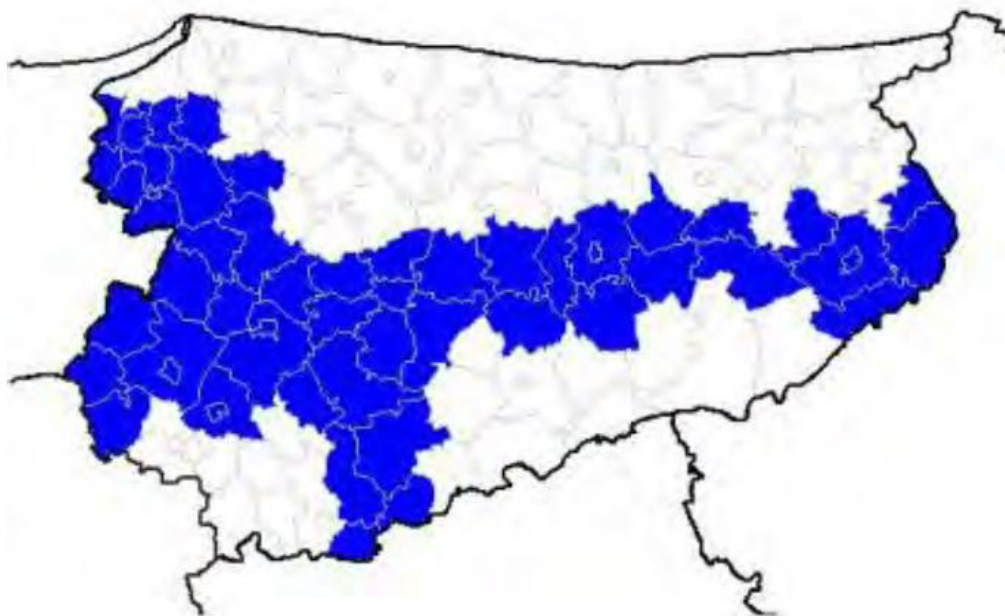
OSI – TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Uzasadnienie strategicznej interwencji: konieczność dynamizacji procesów rozwojowych oraz wzmocnienie konkurencyjności krajowej i międzynarodowej regionu

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej – w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

Rysunek. OSI - TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

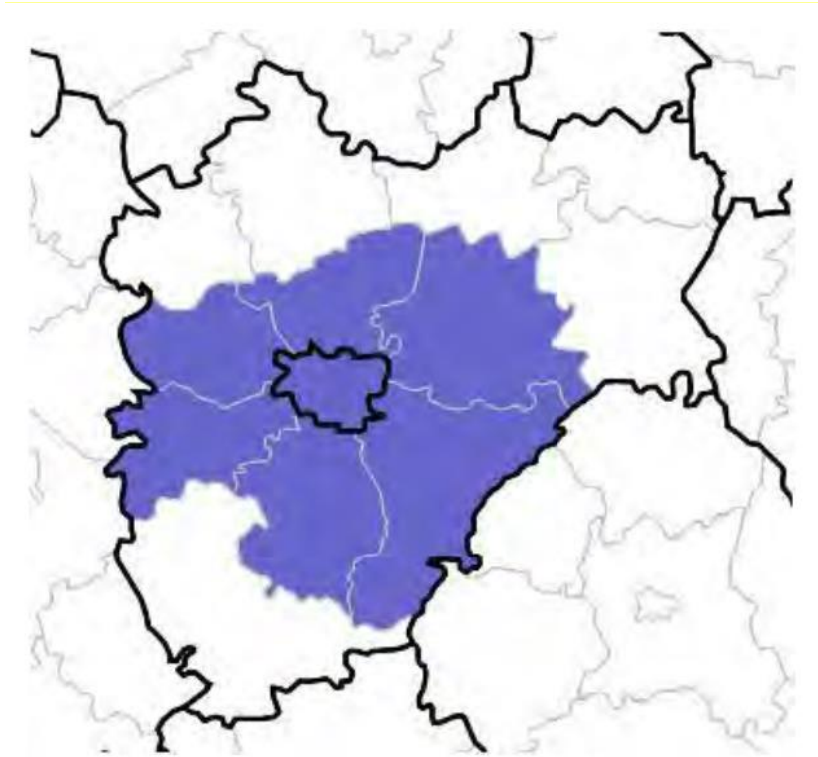
OSI – AGLOMERACJA OLSZTYNA

Uzasadnienie strategicznej interwencji: potrzeba wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej stolicy województwa i jej obszaru funkcjonalnego, delimitowanego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Kryterium wyboru: sąsiedztwo administracyjne z miastem Olsztyn.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost funkcji metropolitalnych Olsztyna (np. medyczne i rehabilitacyjne, kulturowe, centrum naukowo-technologiczne, wysoka specjalizacja naukowa); wzmocnienie funkcji gospodarczych (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna); rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego obejmującego aglomerację; wzrost jakości życia i rozwój środowiska dla ludzi kreatywnych; rewitalizacja społeczno-gospodarcza.

Rysunek. OSI – AGLOMERACJA OLSZTYNA

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

10. System wdrażania i monitorowania

Strategia Rozwoju Gminy Barczewo na lata 2015-2025 jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Strategia powstała przy udziale pracowników Urzędu oraz przedstawicieli mieszkańców. Treść niniejszego opracowania była konsultowana z radnymi Gminy, którzy przedstawili zawartość dokumentu osobom zainteresowanym, a także informowali o zasadności sporządzania Strategii w przypadku zamierzeń realizacji inwestycji na terenach wiejskich przy udziale środków Unii Europejskiej. Plan i harmonogram Strategii został skonsultowany, zweryfikowany pod względem możliwości finansowych oraz organizacyjnych Gminy.

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie zespół wyznaczony przez władze lokalne.

Do zadań zespołu należy:

1. Wskazanie źródeł finansowania Strategii;
2. Wytyczenie strategicznych, operacyjnych i częściowych celów rozwoju Strategii;
3. Nakreślenie planu i harmonogramu prac nad opracowaniem Strategii na swoim pierwszym posiedzeniu;
4. Kontrola procesu wdrażania Strategii i weryfikacja poszczególnych zadań i kierunków działania;
5. Ocena efektów wdrożenia Strategii i finansowych relacji z budżetem Gminy.

Monitoring wdrażania Strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz w roku) na spotkaniach zespołu.

10.2. Ocena Strategii

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Strategii będzie dotyczyć zadań związanych z okresem programowania, tj. lat 2014-2020 oraz dwóch lat po jego zakończeniu. Bieżąca ewaluacja realizacji celów strategicznych będzie się odbywać na posiedzeniach zespołu. Wyniki tej oceny będą przedstawiane Burmistrzowi.

Podstawą oceny Strategii będzie zestaw wskaźników dla każdego celu strategicznego (załącznik nr 1 do Strategii). Pracownicy Zespołu do 31 stycznia każdego roku przygotowują raport dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całej Strategii) określone na etapie programowania zostały osiągnięte;
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Strategii z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania;
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Strategii potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Strategii. Strategia będzie aktualizowana uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym.

10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia oraz realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Rada Miejska.

Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Ponadto Gminy Barczewo, jako instytucja wdrażająca, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

10.4. Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Miejskiej. W szczególności Strategia może zostać zmieniona bądź uzupełniona na wniosek Rady Miejskiej lub Burmistrza.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności zespołu pracowników Urzędu Miejskiego prowadzących monitoring wdrażania Strategii. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian oceniać będzie Burmistrz. Zmiana działań, o których mowa w Strategii, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniego Programu Finansowego oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

11. Źródła finansowania

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczony wymagany wkład własny w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Urząd Miejski w Barczewie. Urząd, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawstwem pod kątem terminowości i jakości wywiązania się ze zobowiązania;
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Strategii będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Miejskiej zmieniającej treść uchwały podstawowej.

12. Opis konsultacji społecznych

W opracowywaniu niniejszej Strategii udział brali przedstawiciele jednostek administracji oraz innych podmiotów niekomercyjnych:

- Urząd Miejski w Barczewie,
- Jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Barczewie,
- Sołtysi;
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- Przedsiębiorcy.

Z przedstawicielami powyższych podmiotów przeprowadzono cztery spotkania warsztatowe. Spotkania dotyczyły przede wszystkim diagnozy stanu obecnego oraz kierunków rozwoju Gminy.

Wersja robocza Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko została poddana konsultacjom społecznym na terenie Gminy poprzez publikacje na stronie www Urzędu.

Dane, informacje i sugestie zebrane w trakcie warsztatów i spotkań zostały uwzględnione w niniejszej Strategii.

13. Załączniki

13.1. Wskaźniki realizacji strategii

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych na rzecz informatyzacji województwa. Wskaźniki monitoringowe, stanowiące podstawę oceny stopnia realizacji Strategii, zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela. Wskaźniki dla celu 1: Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, turystyczna i społeczna

Lp.	Wskaźnik	Miara
1	Liczba kilometrów dróg modernizowanych w danym roku	km
2	Liczba mieszkańców Gminy Barczewo korzystających z sieci kanalizacyjnej	%
3	Liczba mieszkańców Gminy Barczewo korzystających z sieci wodociągowej	%
4	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	ha
5	Liczba nowych, wyremontowanych obiektów turystycznych i sportowych	

Tabela. Wskaźniki dla celu 2: Wysoka dostępność komunikacyjna i integracja wewnętrzna gminy

Lp.	Wskaźnik	Miara
1	Powierzchnia Gminy objęta transportem zbiorowym	%
2	Powierzchnia Gminy objęta planami zagospodarowania przestrzennego	%
3	Liczba ofert edukacyjnych oferowanych przez świetlice wiejskie	Szt.

Tabela. Wskaźniki dla celu 3: Korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości

Lp.	Wskaźnik	Miara
1	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Liczba
2	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w podatku od osób prawnych	Liczba
3	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w danym roku na 1000 mieszkańców	Liczba
4	Udział liczby podmiotów zarejestrowanych w danym roku w Gminie Barczewo w ogóle podmiotów zarejestrowanych w danym roku w powiecie olsztyńskim	Liczba

Tabela. Wskaźniki dla celu 4: Aktywne działania na rzecz rozwoju turystyki

Lp.	Wskaźnik	Miara
1	Liczba turystów korzystających z noclegów na 1 miejsce noclegowe	Liczba
2	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców	Liczba
3	Długość ścieżek rowerowych	km
4	Liczba produktów turystycznych na terenie Gminy	Liczba .